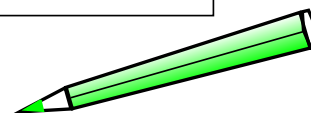
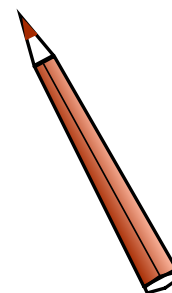
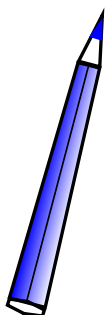
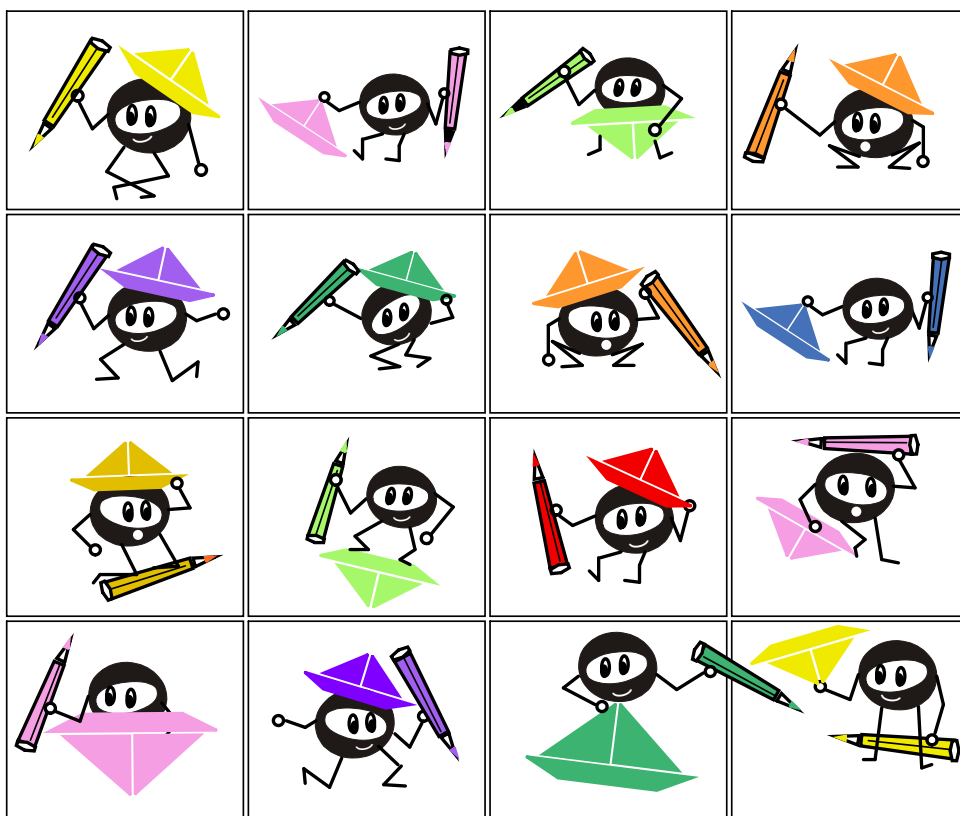
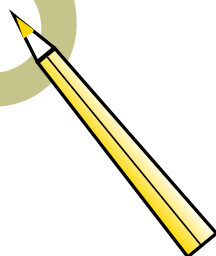
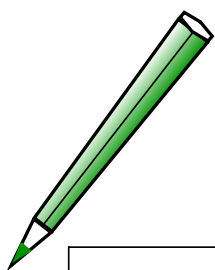

Hudební nauka

3

Level 5

Použitá literatura:

Jaromír Synek: Didaktika hudební výchovy I.

Univerzita Palackého v Olomouci 2004

Martin Vozar: Sbíрка úloh z teorie. Hudební nauka I. díl

Národní zpěvník (Jaromír Gelnar). Editio Supraphon 1968

dr. Tomáš Houška: Zpěvník pro 3. - 9. ročník ZŠ. 1993 (vlastní náklad)

Karel Plicka: Český zpěvník. Vydavatelství Družstevní práce 1947

František Mouryc, Raisa Posová: Zpěvník lidových písní. Fortuna 1992

Jiří Válek: Italské hudební názvosloví. Panton 1976

Internetové zdroje:

WWW.YOUTUBE.COM

Jméno a příjmení žáka:

Šk. rok: /

Učebna:

Obsah:

4. Durové stupnice s předznamenáním do 4 křížků
5. Jak si zapamatujeme stupnice
6. Zápis durových stupnic a akordů s předznamenáním do 4 křížků
... procvič si zápis durových stupnic s předznamenáním do 4 křížků (1) a (2)
9. Durový kvintakord a jeho obraty
10. Zápis 7 křížků z předznamenání do notové osnovy
... procvič si zápis a obraty kvintakordu (1) a (2)
13. Kvintové uspořádání stupnic. kvintový kruh
... procvič si zápis 7 křížků z předznamenání
... procvič si kvintový kruh
16. Intonace, solmizace, fonogestika
... procvič si solmizaci a fonogestiku (1) a (2)
19. Hlavní stupně stupnice
20. Durové stupnice s předznamenáním od 5 do 7 křížků
... procvič si zápis stupnice s předznamenáním od 5 do 7 křížků (1) a (2)
23. Intervaly základní
... procvič si intervaly v písničce
... procvič si zápis základních intervalů (1) a (2)
27. Jak se tvoří čisté a velké intervaly
28. Jak jsme intervaly zpívali ve 2. ročníku
... procvič si zápis základních intervalů (1), (2), (3) a (4)
33. Mollová stupnice
34. Druhy mollových stupnic
35. Zápis mollových stupnic a akordů s předznamenáním do 4 křížků
36. Zápis mollových stupnic a akordů s předznamenáním do 4 křížků
37. Mollové stupnice s předznamenáním do 4 křížků
38. Jak si zapamatujeme stupnice
... procvič si zápis stupnice a moll (1) a (2)
... procvič si zápis stupnice e moll
... procvič si zápis stupnice h moll
... procvič si zápis stupnice fis moll
... procvič si zápis stupnice cis moll
... procvič si solmizaci a fonogestiku (1), (2) a (3)
48. Rytmus
... procvič si osminovou notu s tečkou
50. Notová osnova na úkoly
51. Notová osnova na úkoly

Co už vím ...

Tento výukový materiál je určen výhradně pro potřeby pedagogů a žáků
základní umělecké školy Adolfa Voborského, Botevova 3114,
143 00 Praha 4 - Modřany

Autor: Běla Kliková

Software: Smart Notebook 10 - držitel licence ZUŠ Adolfa Voborského, Praha 4 - Modřany

Co jsme se naučili:

Durové stupnice s předznamenáním do 4 křížků

Už umíš zapsat durové stupnice s předznamenáním do 4 # a 4 b

(G dur, D dur, A dur, E dur)

(F dur, B dur, Es dur, As dur)

! nezapomeň, že názvy durových stupnic označujeme velkými písmeny !

Stupnice - je řada osmi tónů za sebou, složená z celých tónů a dvou půltónů.

Vzpomeň si, že úplný zápis durové stupnice obsahuje:

- 1) zápis předznamenání za houslovým klíčem,
- 2) zápis 8 not podle jména stupnice,
- 3) označení půltónů svorkou,
- 4) zápis akordu za stupnicí s označením T⁵,
- 5) zápis obrátů T⁵ = T⁶ a T⁶ = T⁴,
- 6) jména not pod každou notou stupnice,

Připomeň si správný zápis předznamenání stupnic s křížky.

Zápis předznamenání si pamatuj přesně:

C dur

má 0 #

G dur

má 1 # - fis

D dur

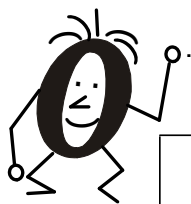
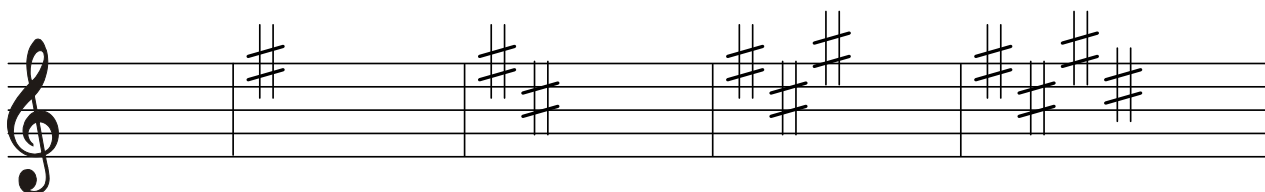
má 2 # - fis, cis

A dur

má 3 # - fis, cis, gis

E dur

má 4 # - fis, cis, gis, dis

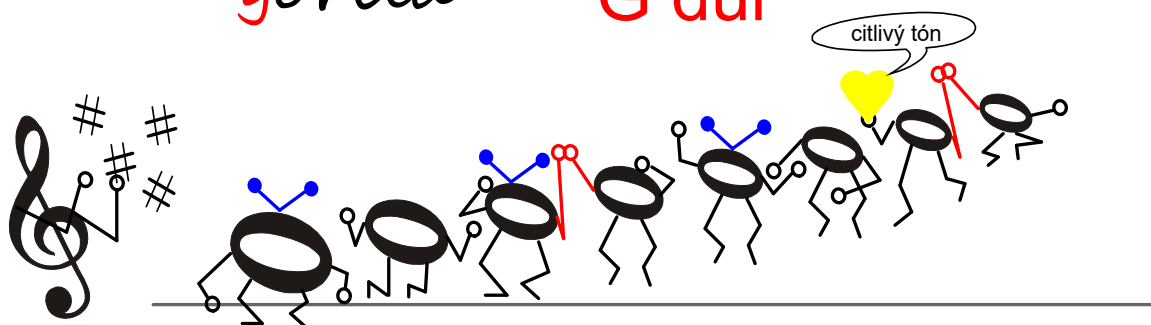
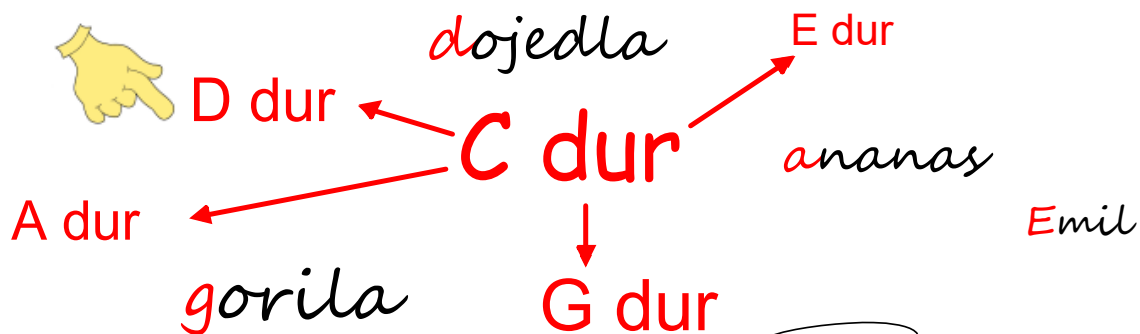

... a ještě pomůcka pro zapamatování si pořadí stupnic podle přibývajícího předznamenání:

C dur			
G dur	1 #	<i>fis</i>	gorila
D dur	2 #	<i>fis, cis</i>	dojedla
A dur	3 #	<i>fis, cis, gis</i>	ananas
E dur	4 #	<i>fis, cis, gis, dis</i>	Emil

Jak si zapamatuješ pořadí stupnic

Pomůže říkadlo nebo písnička?

Upraveno podle nápěvu písničky E. Hradeckého
To je on, malý slon

2/4

V G dur, D dur, A dur, E dur ja - ké kříž - ky při - řa - díš,

fis, cis, gis ta - ky dis, při - dej, u - ber, u - vi - díš.

Stup - ni - ci si se - sta - víš, půl - tó - ny jí při - dě - líš,

prv - ní, tře - tí, pá - tý pak do a - kor - du po - sklá - dáš.

Jak se zapisují durové stupnice a akordy:

Zápis durových stupnic a akordů s předznamenáním do 4

Stupnice **G dur** má v předznamenání 1 # fis

g^1 a^1 h^1 c^2 d^2 e^2 fis^2 g^2 T^5 T^6 T^6_4

Stupnice **D dur** má v předznamenání 2 # fis, cis

d^1 e^1 fis^1 g^1 a^1 h^1 cis^2 d^2 T^5 T^6 T^6_4

posuvky z předznamenání jsou také u akordů

Stupnice **A dur** má v předznamenání 3 # fis, cis, gis

a^1 h^1 cis^2 d^2 e^2 fis^2 gis^2 a^2 T^5 T^6 T^6_4

Stupnice **E dur** má v předznamenání 4 # fis, cis, gis, dis

e^1 fis^1 gis^1 a^1 h^1 cis^2 dis^2 e^2 T^5 T^6 T^6_4

... procvič si zápis durových stupnic a akordů s předznamenáním do 4

Doplň (číslicí) předznamenání k těmto stupnicím:

G dur(?#) , D dur(?#) , A dur(?#) , E dur(?#)

Do prázdných taktů zapiš předznamenání těchto stupnic:

<i>A dur</i>	<i>D dur</i>	<i>E dur</i>	<i>G dur</i>

Zapiš (v celých notách) stupnici *G dur* a *D dur*,

- nezapomeň na předznamenání,
- označ oba půltóny,
- za stupnicí doplň T⁵.

?

--	--

..... T⁵

Pod každou notu napiš její jméno:

?

--	--

..... T⁵

Pod každou notu napiš její jméno:

... procvič si zápis durových stupnic a akordů s předznamenáním do 4

Do prázdných taktů zapiš (v celých notách) kvintakordy z těchto stupnic:

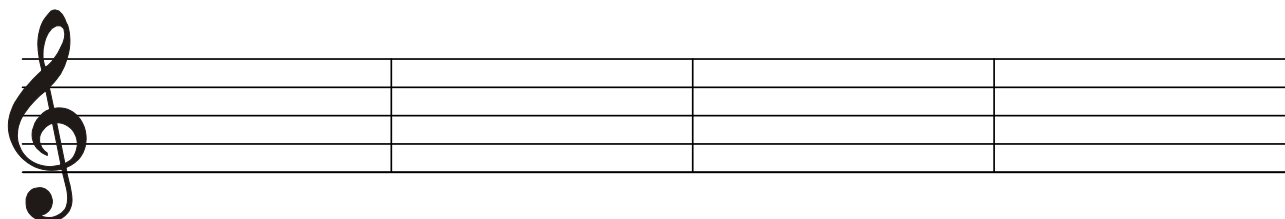
E dur

G dur

A dur

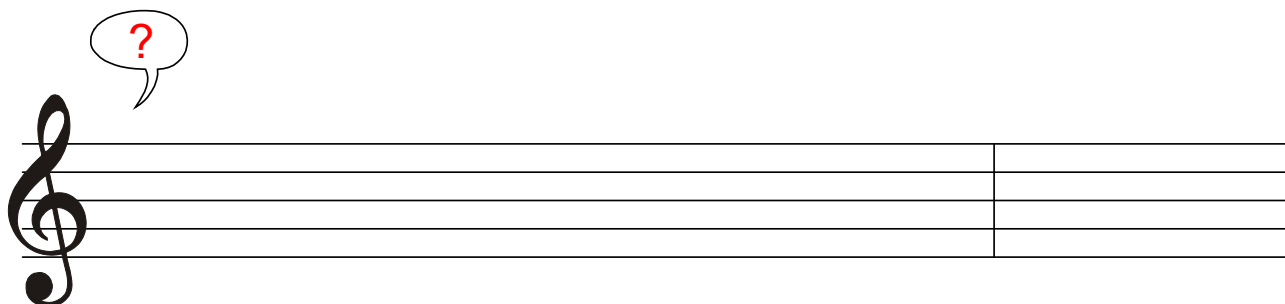
D dur

Nezapomeň zapsat posuvky přímo k notám !

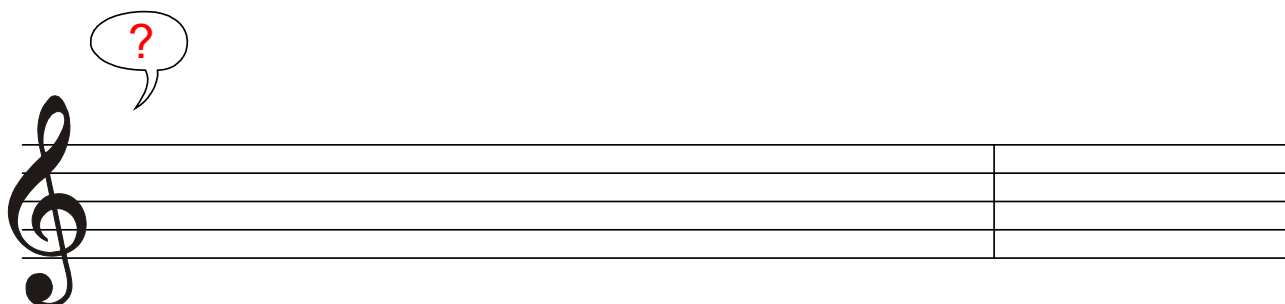
Zapiš (v celých notách) stupnici *A dur* a *E dur*,

- nezapomeň na předznamenání,
- označ oba půltóny,
- za stupnicí doplň T⁵.

..... T⁵

Pod každou notu napiš její jméno:

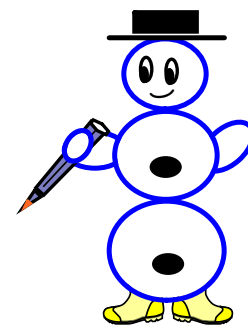
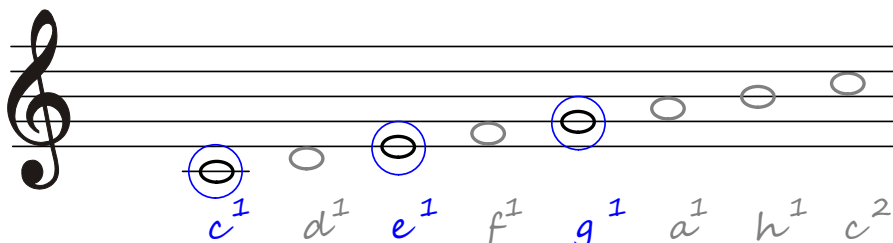
..... T⁵

Pod každou notu napiš její jméno:

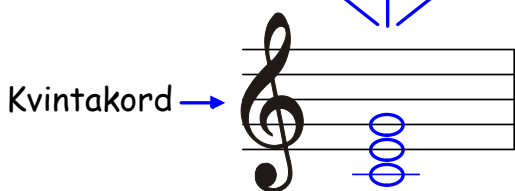
Opakujeme akordy:

Durový kvintakord a jeho obraty

Kde jsme akord objevili ? No, přece ve stupnici.

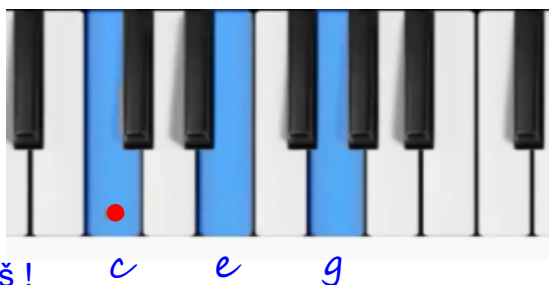

Označ si kroužkem 1., 3. a 5. tón.

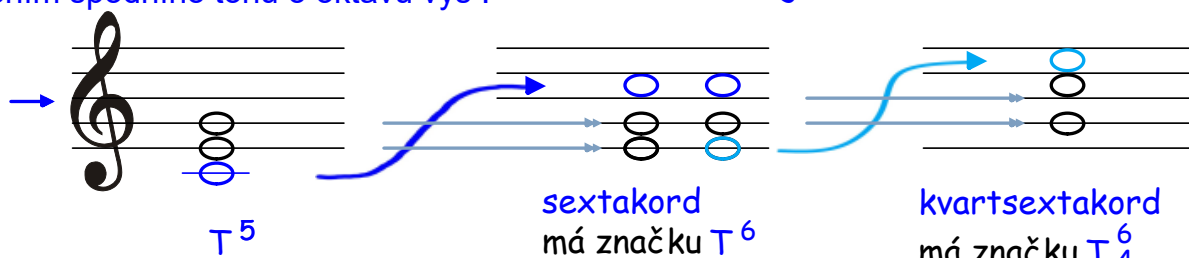

= základní akord stupnice

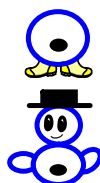
má značku T⁵

Obraty kvintakordu vytvoříš otočením spodního tónu o oktávu výš !

spodní tón přesuň o oktávu výš, ostatní tóny zůstanou na místě

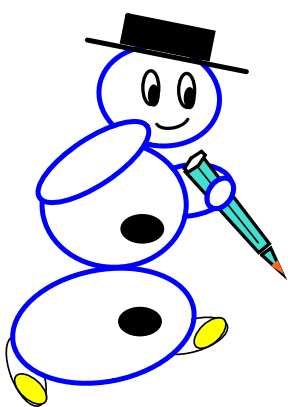
spodní tón přesuň o oktávu výš, ostatní tóny zůstanou na místě

e g c

g c e

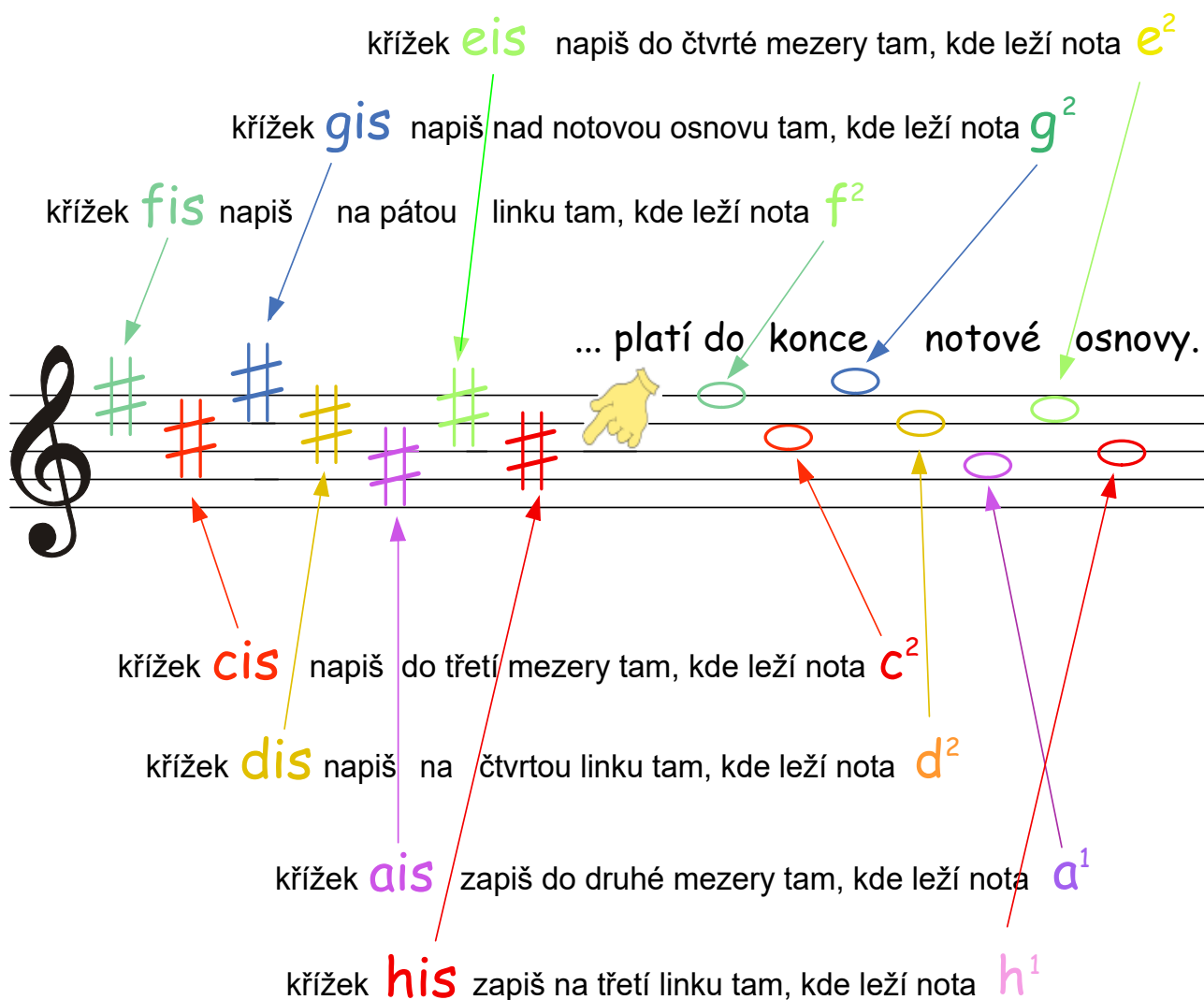
Zápis 7 křížků z předznamenání do notové osnovy

Učíme se zapsat všech sedm křížků z předznamenání do notové osnovy. Budeme je používat ve stupnicích i v tóninách.

Předznamenání

! se nauč zapsat z paměti !

křížek **eis** napiš do čtvrté mezery tam, kde leží nota **e²**

křížek **gis** napiš nad notovou osnovu tam, kde leží nota **g²**

křížek **fis** napiš na pátou linku tam, kde leží nota **f²**

... platí do konce notové osnovy.

křížek **cis** napiš do třetí mezery tam, kde leží nota **c²**

křížek **dis** napiš na čtvrtou linku tam, kde leží nota **d²**

křížek **ais** zapiš do druhé mezery tam, kde leží nota **a¹**

křížek **his** zapiš na třetí linku tam, kde leží nota **h¹**

... procvič si zápis a obraty kvintakordu

Doplň:

Tónický kvintakord tvoří..... a a tón z každé stupnice.

Jaké označení používá :

Kolik obrátů má kvintakord :

Jak se nazývají :

Jak se označují :

Zapiš tónický kvintakord
ze **stupnice G dur**:

Tónický sextakord
a kvartsextakord ze **stupnice G dur**

Jakou vzdálenost
mezi krajními tóny
má **sextakord ?**

Jakou vzdálenost
mezi spodními tóny
má **kvartsextakord ?**

(doplň číslem)

Zapiš tónický kvintakord ze **stupnice D dur** (nezapomeň na posuvku),
doplň chybějící tóny v sextakordu a kvartsextakordu:

.....

.....

.....

(u akordů doplň správnou zkratku)

... procvič si zápis a obraty kvintakordu

Zapiš tónický kvintakord ze **stupnice A dur**:

Zakroužkuj červeně sextakord a modře kvartsextakord ze **stupnice A dur**

.....
(doplň správnou zkratku)

Zapiš tónický kvintakord ze **stupnice E dur**:

zapiš tónický sextakord a kvartsextakord ze **stupnice E dur**

doplň číslem, →
 ... že krajní tóny v **sextakordu** jsou od sebe vzdálené vždy o tónů. →
 ... že spodní tóny v **kvartsextakordu** jsou vzdálené o tóny.

Kontrola :

mám ve všech obratech stejné tóny, jen v jiných oktávách,
 mám ve všech akordech dopsané posuvky z předznamenání,
 mám všechny akordy označené správnou zkratkou ?

Pojmenuj notu a zapiš, na kterém stupni se daná nota nachází:

*a*¹ je je je je je je
 stupeň stupeň stupeň stupeň stupeň stupeň
 z A dur z A dur z A dur z E dur z E dur z E dur

Kvintové uspořádání stupnic - kvintový kruh

K lepšímu pochopení durových stupnic s křížky slouží kvintový kruh:

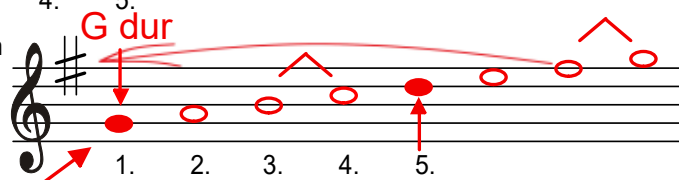
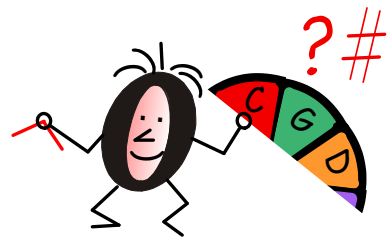
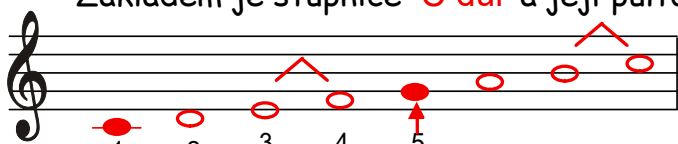
Proč jdou posuvky za sebou právě takto?

fis, cis, gis, dis, ais, eis, his

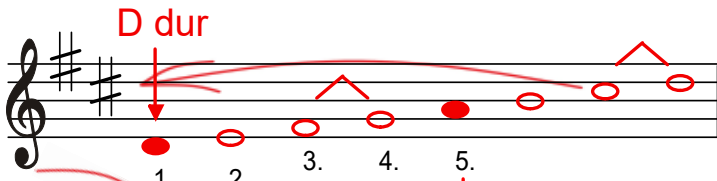
Proč je pořadí stupnic takové?

G dur, D dur, A dur, E dur, H dur, Fis dur, Cis dur

Základem je stupnice C dur a její půltóny

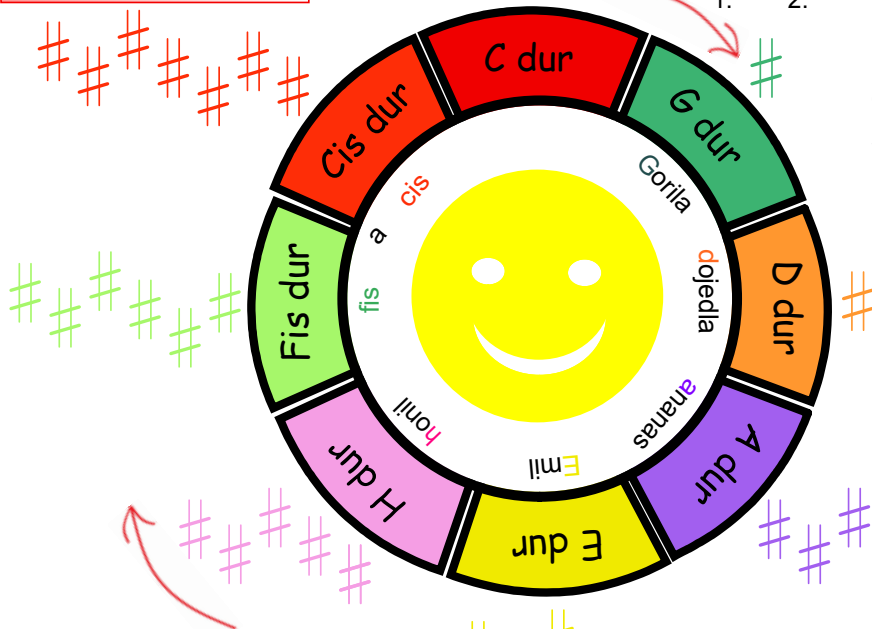
Základní (= první) tóny stupnic s křížky vytvoří řadu čistých kvint.

Kdybychom pokračovali až dokonce, vznikne stupnice se sedmi křížky.

Pomůcka, která usnadní orientaci v uspořádání durových stupnic s křížky je **kvintový kruh**.

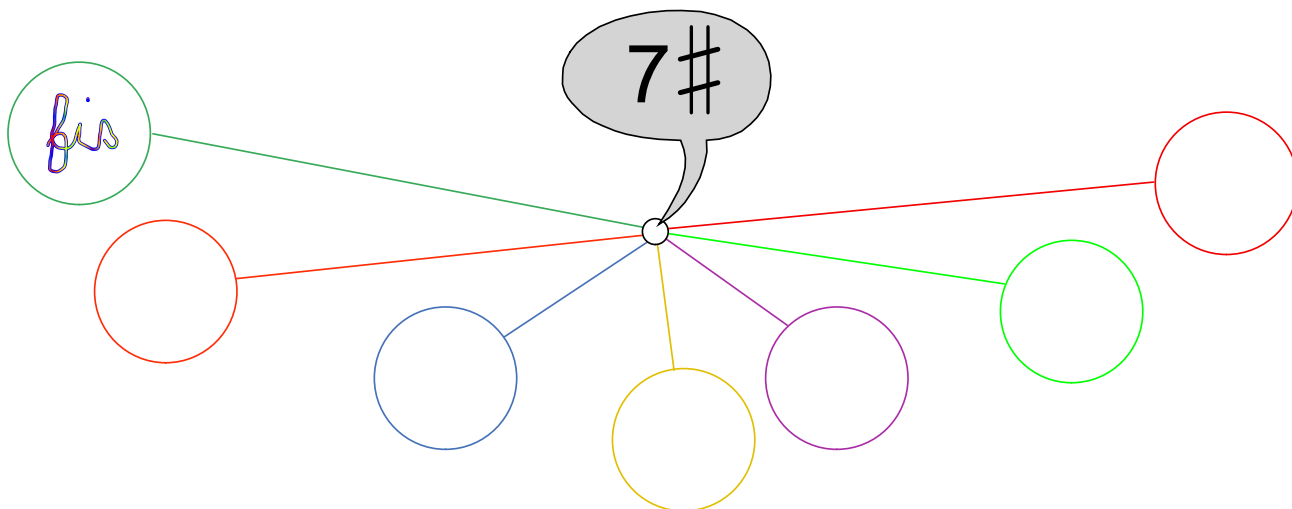
Stupnice v něm postupují od základní stupnice C dur po směru hodinových ručiček. Každé další stupnici přibývá jeden křížek.

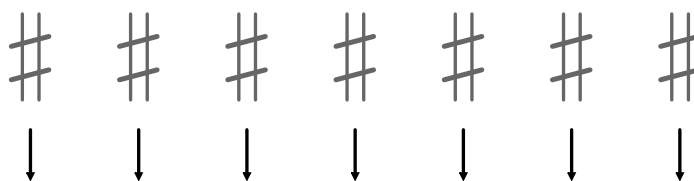
Už umíš zapsat křížky z paměti? **str. 14**

... procvič si zápis 7 křížků v předznamenání

Do prázdných koleček napiš, jak jdou za sebou křížky v předznamenání:

Zapiš všech 7 křížků z předznamenání do notové osnovy na správná místa:

Škrtni, co je špatně: ???

- musím psát posuvky v předznamenání podle správného pořadí :
ano/ne
- mohu psát posuvky v předznamenání na pomocné linky :
ano/ne
- platí předznamenání jen do konce notové osnovy :
ano/ne

... procvič si kvintový kruh

Doplň v kvintovém kruhu předznamenání, název stupnice, vybarvi a pamatuj si:

Dovedeš už napsat názvy všech durových stupnic s křížky podle přibývajícího předznamenání ?

Názvy piš velkými písmeny !

0#....., 1#....., 2#....., 3#....., 4#....., 5#....., 6#....., 7#.....,

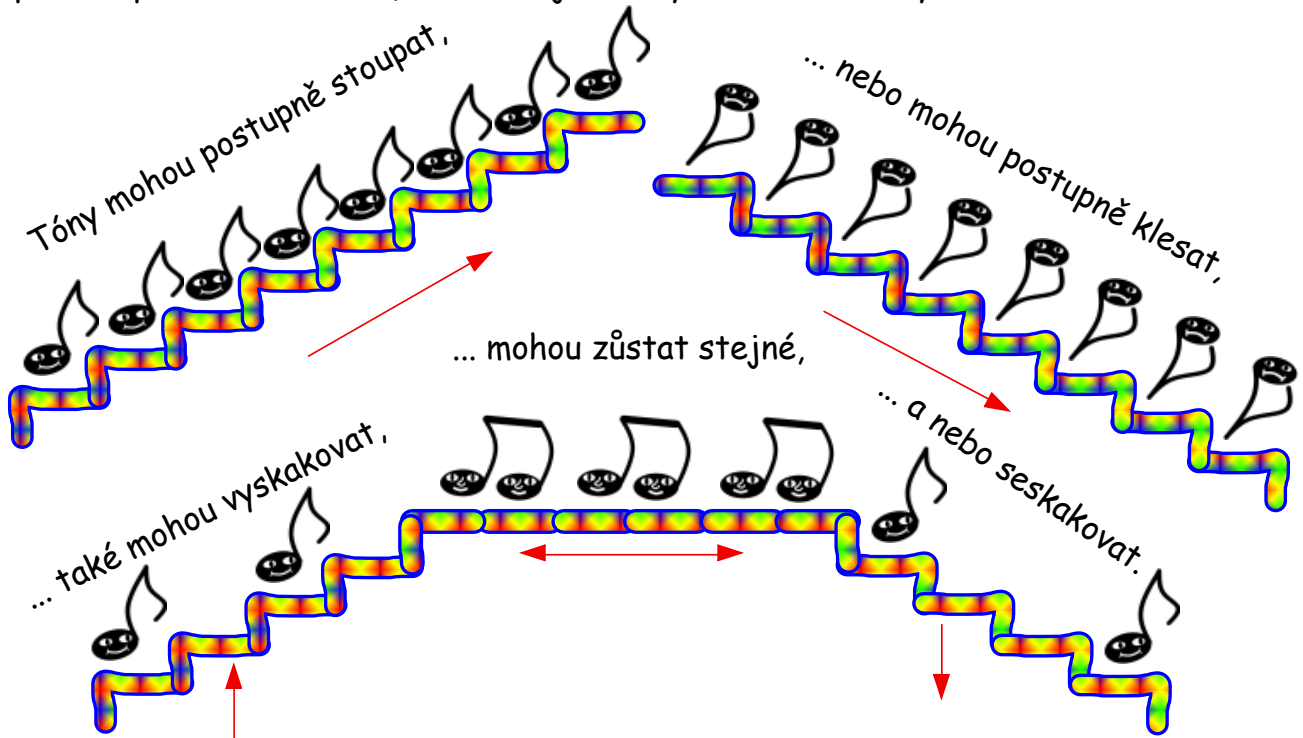
...a takto jdou po sobě stupnice s béčky:

0b....., 1b....., 2b....., 3b....., 4b....., 5b....., 6b....., 7b.....

C dur *F dur* *B dur* *Es dur* *As dur* *Des dur* *Ges dur* *Ces dur*

Intonace, solmizace, fonogestika

Intonace - „zpívání podle not“ má velký vliv na naše hudební dovednosti (= sluch, paměť, představa, cítění). Co se děje s tóny v melodiích? Vyznáme se v tom?

Pro lepší pořádek pojmenujeme tóny, ale poněkud jinak, než jsme zvyklí. Jednou z možností je solmizace (= označení tónů stupnice slabikami).

do	re	mi	fa	so	la	ti do'
jistota,	stoupá,	klid,	klesá,	5 tónů, (stupňů)	oblouk,	citlivý tón, jistota.

Důležitou pomůckou je fonogestika (= znaky ruky/rukou) pro jednotlivé tóny).

... procvič si

Zpívej a ukazuj:

Do Re Mi Fa So La Ti Do'

solmizaci a fonogestiku

Zpívej a ukazuj:

otoč sešit

Ze - žu - lič - ko kde jsi by - la, žes tak dlou - ho ne - ku - ka - la?

D R M F S S L L S S F F M M R R D D

Do Re Mi Fa So La Ti Do'

A to je ten po - krok, po - krok, po - krok, už jsme za-se o krok, o krok dál.

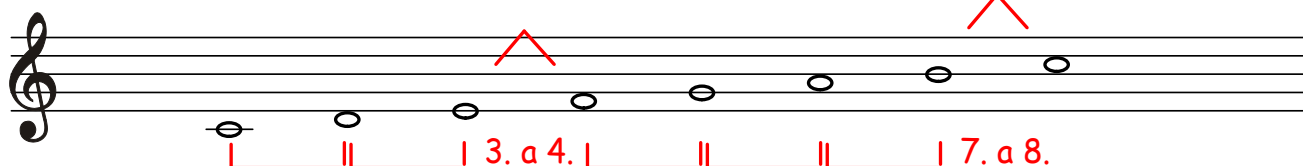
S F M R D D R R M M S F M R D D R M D

Do Re Mi Fa So La Ti Do'

Hlavní stupně stupnice

Stupnice = má osm tónů, které stoupají za sebou po celých tónech nebo půltónech podle určitých pravidel.

Půltón je:

Celý tón je složený ze dvou půltónů.

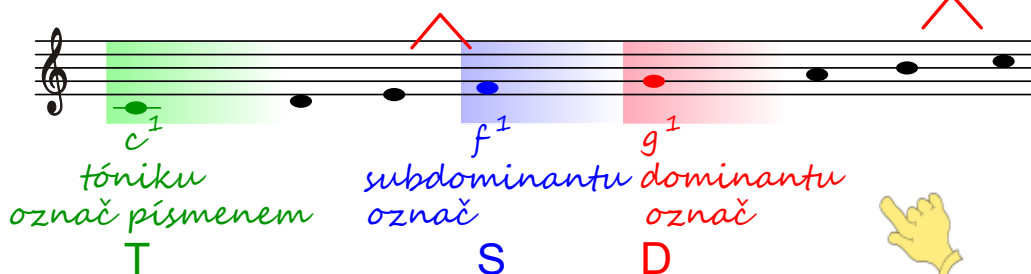
Další důležité tóny stupnice jsou: 1., 4., 5. Jmenují se: *tónika*

Proč je potřebujeme?

subdominanta
dominanta

Základní hlavní stupně použijeme k vytvoření jednoduchého doprovodu melodie.

Říkáme jim hlavní stupně stupnice.

Hlavní stupně tvoří tóny : c, f, g. Zapišeme tyto tóny v písničce (třeba v basovém klíči) tak, aby ladily.

Běžela o - večka hoře do ko - peč-ka a za ní be - rá-nek ža-lo-vat na zá-mek.

T S S T T D D T

Durové stupnice s předznamenáním od 5 do 7 křížků

str. 6 pokračuje:

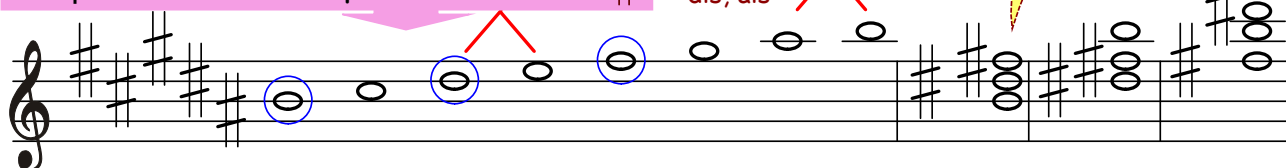
- H dur s předznamenáním 5 #
- Fis dur s předznamenáním 6 #
- a Cis dur s předznamenáním 7 #.

! nezapomeň, že názvy durových stupnic označujeme velkými písmeny !

posuvky z předznamenání jsou také u akordů

Stupnice H dur má v předznamenání 5 #

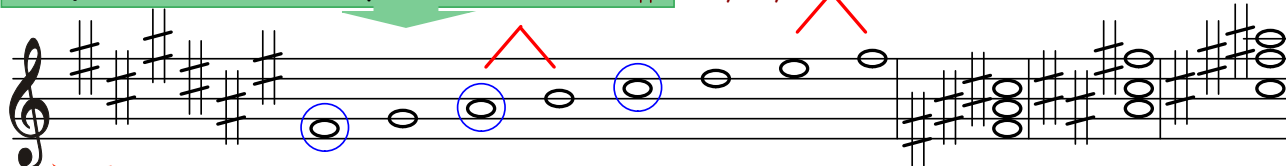
fis, cis, gis,
dis, ais

h^1 cis^2 dis^2 e^2 fis^2 gis^2 ais^2 h^2 T⁵ T⁶ T⁶/₄

Stupnice Fis dur má v předznamenání 6 #

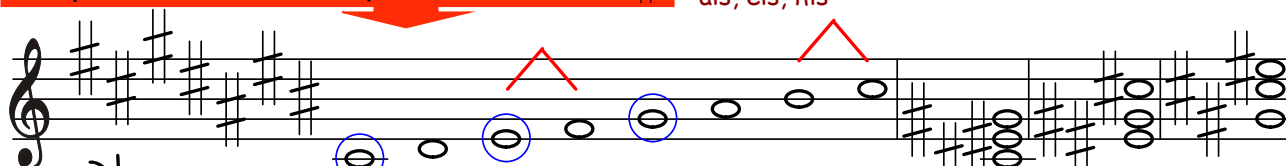
fis, cis, gis,
dis, ais, eis

fis^1 gis^1 ais^1 h^1 cis^2 dis^2 eis^2 fis^2 T⁵ T⁶ T⁶/₄

Stupnice Cis dur má v předznamenání 7 #

fis, cis, gis, dis,
ais, eis, his

cis^1 dis^1 eis^1 fis^1 gis^1 ais^1 his^1 cis^2 T⁵ T⁶ T⁶/₄

... a ještě pomůcka pro zapamatování si pořadí stupnic podle přibývajících předznamenání:

tyhle známe...

ty se doučíme...

C dur	0 #		
G dur	1 #	fis	gorila
D dur	2 #	fis, cis	dojedla
A dur	3 #	fis, cis, gis	ananas
E dur	4 #	fis, cis, gis, dis	Emil

H dur	5 #	fis, cis, gis, dis, ais	honil
Fis dur	6 #	fis, cis, gis, dis, ais, eis	fis
Cis dur	7 #	fis, cis, gis, dis, ais, eis, his	a cis

... procvič si zápis durových stupnic a akordů s předznamenáním od 5 do 7

s označením hlavních stupňů

Tónika je stupeň (tón) stupnice.

Čtvrtý stupeň ze stupnice se jmenuje

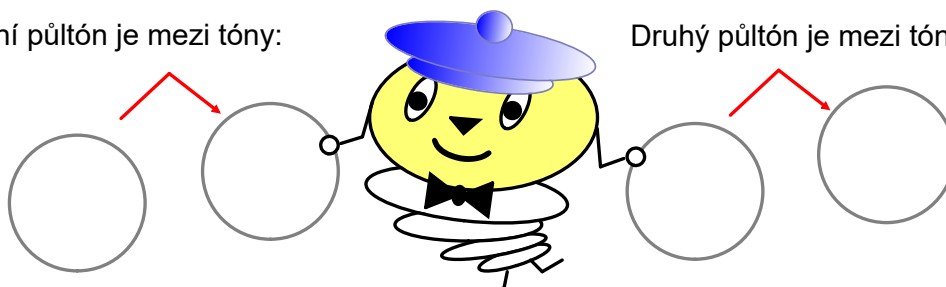
Dominanta je stupeň (tón) stupnice.

První půltón je mezi tóny:

? #

Druhý půltón je mezi tóny:

Zapiš (v celých notách) stupnici *H dur*

- nezapomeň na předznamenání, označ oba půltóny,
- za stupnici doplň T⁵ a obraty, označ hlavní stupně.

Pod každou notu napiš její jméno:

... procvič si zápis durových stupnic a akordů s předznamenáním od 5 do 7

Do prázdných taktů zapiš předznamenání těchto stupnic:

H dur *Fis dur* *Cis dur*

Zapiš (v celých notách) stupnici *Fis dur* a *Cis dur*,

- nezapomeň na předznamenání,
- označ oba půltóny,
- za stupnici doplň T⁵, T⁶ a T⁶₄
- označ hlavní stupně.

?

..... T⁵ T⁶ T⁶₄

Pod každou notu napiš její jméno:

?

..... T⁵ T⁶ T⁶₄

Pod každou notu napiš její jméno:

Dovedeš už napsat názvy všech durových stupnic s # i b podle přibývajícího předznamenání?

- a) s křížky: 0#, 1#, 2#, 3#, 4#, 5#, 6#, 7#,
- Názvy piš velkými písmeny !**
- b) s béčky: 0b, 1b, 2b, 3b, 4b, 5b, 6b, 7b

Opakujeme intervaly

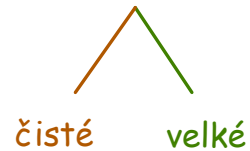
Intervaly základní

Interval je vzdálenost mezi dvěma tóny.

Pomohou nám i ruce:
zdvížené prsty = čisté,
skrčené prsty = velké

Intervaly základní rozdělujeme na:

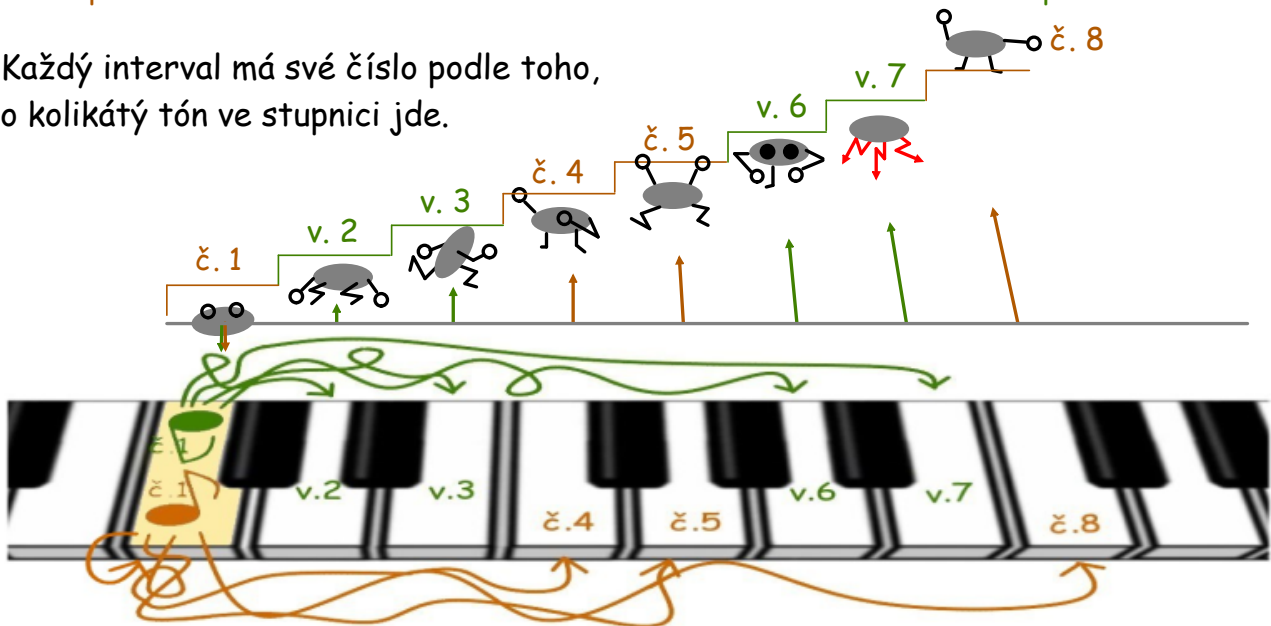

Názvy intervalů podle

v z d á l e n o s t i :

dva stejné tóny	2 sousední tóny	od 1. ke 3. tónu	od 1. ke 4. tónu	od 1. k 5. tónu	od 1. k 6. tónu	od 1. k 7. tónu	od 1. k 8. tónu
čistá prima	velká sekunda	velká tercie	čistá kvarta	čistá kvinta	velká sexta	velká septima	čistá oktáva

Každý interval má své číslo podle toho, o kolikátý tón ve stupnici jde.

... procvič si intervaly v písničke

Zazpívej si a ukazuj fonogestikou:

4/4

PRI - MA ni - kam ne - po - sko - čí, SE - KUN - DA se ve - dle kr - čí,

TER - CI - E ji pře - sko - čí - la, KVAR - TA čtvr - tá no - ta by - la.

KVIN - TA pá - tý schod o - bý - vá, SEX - TA z šes - té - ho se dí - vá,

SEP - TI - MA se špat - ně zpí - vá, O - KTÁ - VA a za - se zno - va.

Do Do Do Re Do Mi Do Fa Do So Do La Do Ti Do Do'

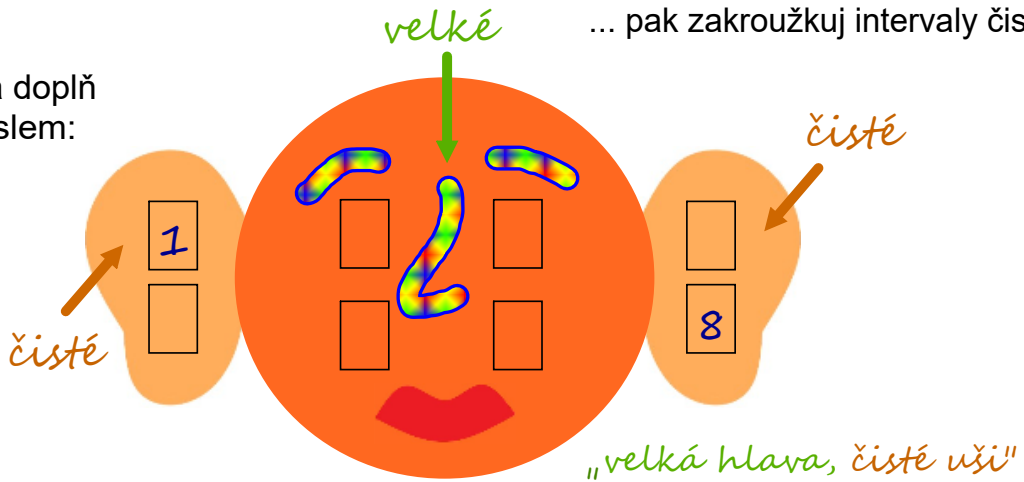
... procvič si zápis základních intervalů

Nejprve doplň názvy chybějících intervalů,
doplň i číslo intervalu ve správném pořadí,

prima, , , ,
 , *tercie,* , ,
 , *sexta,* , , *oktáva.*

... pak zakroužkuj intervaly čisté.

Do smajlíka doplň
intervaly číslem:

Musical staff 1: Treble clef, four measures. Notes: C4, C4, C4, D4, E4, F4, G4, A4, B4, C5.

.....

Musical staff 2: Treble clef, four measures. Notes: C4, D4, E4, F4, G4, A4, B4, C5.

.....

... procvič si zápis základních intervalů

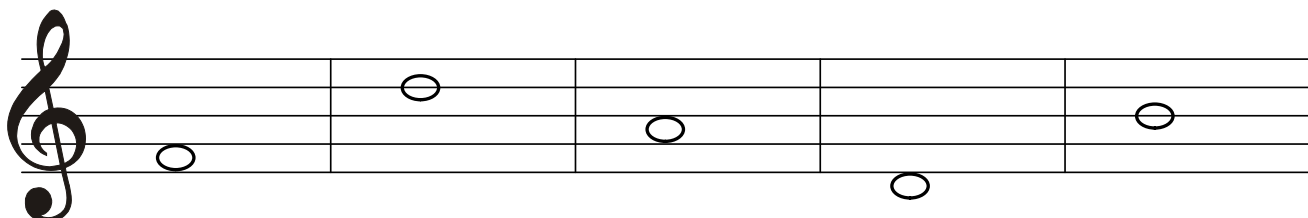
Škrtni intervaly, které nepatří mezi čisté:

kvarta sekunda sexta oktáva

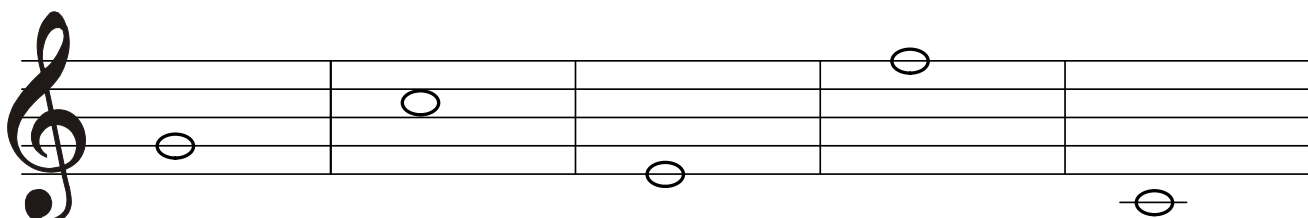
Zakroužkuj intervaly, které patří mezi velké:

prima tercie kvinta septima

Vytvoř intervaly (vrchní) od daných tónů.
Před název intervalu doplň zkratku *č.* nebo *v.* :

..... tercie sekunda kvinta kvarta prima

..... sexta kvarta oktáva sekunda septima

Jak se tvoří čisté a velké intervaly ?

Základní intervaly vždy tvoříme z durových stupnic, proto nesmíme zapomenout na předznamenání (křížky a béčka).

čistá prima velká sekunda velká tercie čistá kvarta čistá kvinta velká sexta velká septima čistá oktáva

Tyto intervaly jsme určovali od tónu c^1 , ze stupnice C dur/žádné předznamenání nemá!

Základní intervaly od jiných tónů, už předznamenání potřebují.

Základní tón g^1 = stupnice G dur = 1 \sharp (fis)

čistá prima velká sekunda velká tercie čistá kvarta čistá kvinta velká sexta velká septima čistá oktáva

Při určování vrchních intervalů postupujeme tak, že si nejprve od základního tónu vytvoříme durovou stupnici. Pak v ní najdeme příslušný interval.

hledáme v. septimu od „g“

hledaný interval je „g - fis“

„ g^1 “ je základní tón 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7.

prvních 7 tónů ze stupnice G dur (1 \sharp) jsou:

g^1 , a^1 , h^1 , c^2 , d^2 , e^2 , fis^2

Příklady od různých tónů:

F dur = 1 b D dur = 2 \sharp A dur = 3 \sharp H dur = 5 \sharp C dur = 0 \sharp/b

čistá kvarta čistá kvinta velká sexta velká septima čistá oktáva

Jak jsme čisté a velké intervaly zpívali ve 2. ročníku ?

č. 1 *prima*

Ten chlumecký zá - - mek je za le -- sem,

v. 2 *sekunda*

Ro-stó, ro-stó, ro - - - stó, ko--no--pě za ces -- tó,

v. 3 *tercia*

Když jsem hu-sy pá - - - sa - la, zi-mou jsem se třá - - - sa - la,

č. 4 *kvarta*

Čty--ři ko - ně jdou, tám-hle za vo-dou, pro mou nej -- mi -- lej -- ší,

č. 5 *kvinta*

Lou - če - ní, lou - če - ní,

v. 6 *sexta*

Roz - - - zví jej se pou-pát-ko,

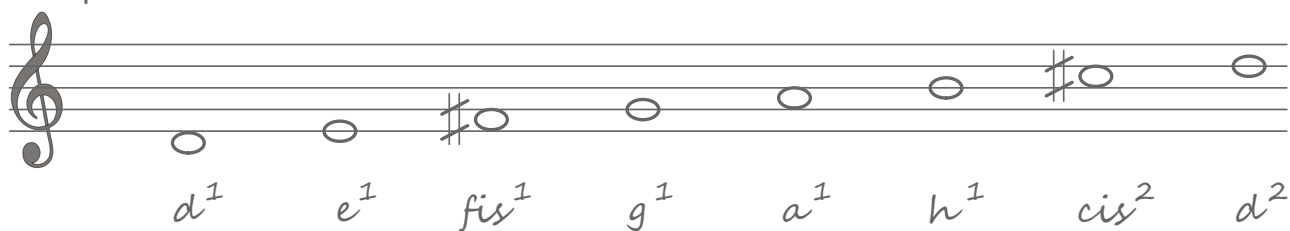
septimu jsme nepívali

č. 8 *oktáva*

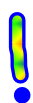
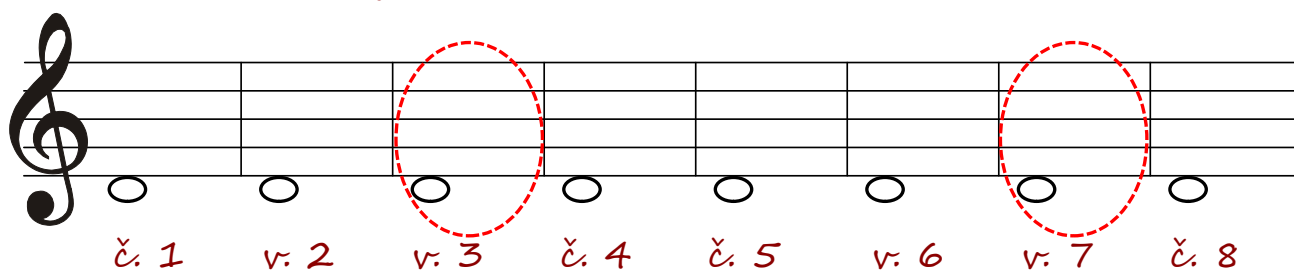
Sil jsem proso na sou - vra-ti, ne--bu-du ho ží -- ti.

... procvič si zápis základních intervalů

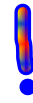
Stupnice D dur:

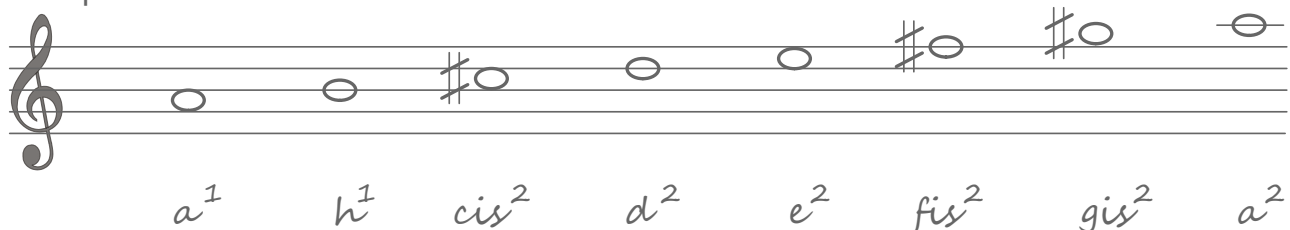
Dopiš vrchní notu všech intervalů od tónu *d¹*:
 nezapomeň dopsat křížky z předznamenání

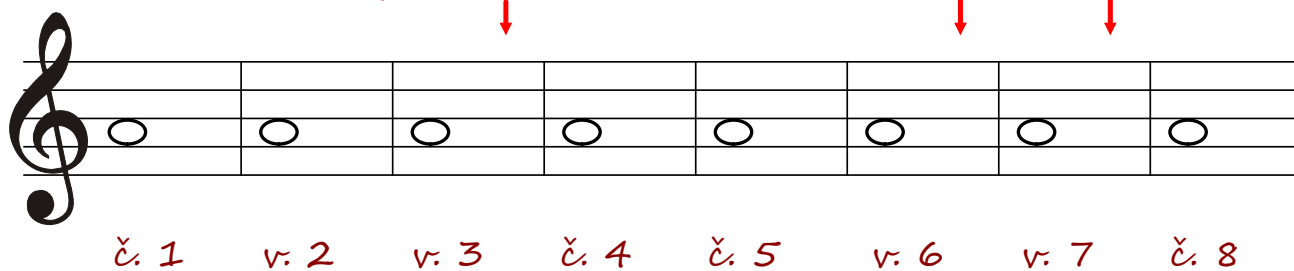
Při určování intervalů nezapomeň na předznamenání

Stupnice A dur:

Dopiš vrchní notu všech intervalů od tónu *a¹*:
 nezapomeň dopsat křížky z předznamenání

... procvič si zápis základních intervalů

Stupnice E dur:

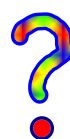
e^1 fis^1 gis^1 a^1 h^1 cis^2 dis^2 e^2

Dopiš vrchní notu všech intervalů od tónu e^1 ;
porovnej zapsané intervaly se stupnicí E dur

č. 4 v. 6 č. 5 v. 3 č. 1 v. 2 č. 8 v. 7

Kterým intervalům dopíšeš křížky

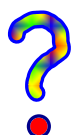
předznamenání stupnice H dur:

Dopiš vrchní notu daných intervalů
od tónu h^1 nebo h
a porovnej intervaly s předznamenáním:

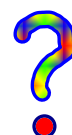
v. 3 č. 5 v. 2 č. 1 č. 8 č. 4 v. 6 v. 7

... procvič si zápis základních intervalů

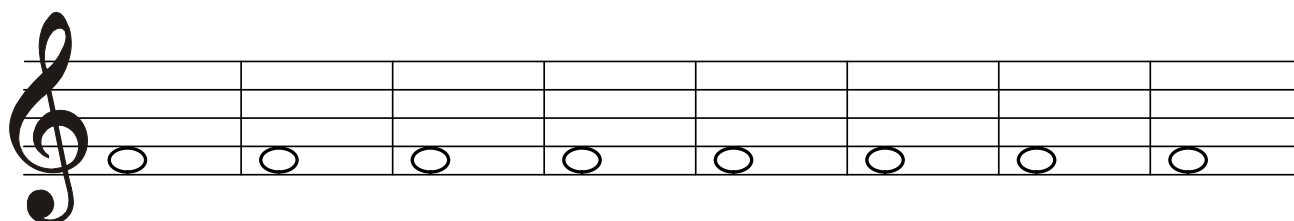
Stupnice F dur:

Který interval potřebuje posuvku z předznamenání

Dopiš vrchní notu všech intervalů od tónu f^1 :
a porovnej intervaly se stupnicí F dur

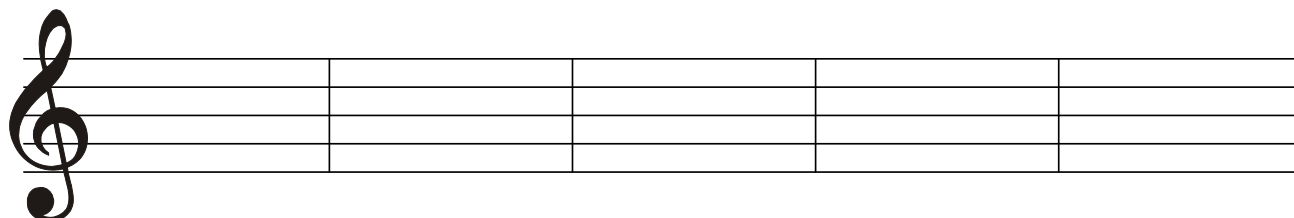
č. 1 v. 3 č. 8 v. 2 č. 4 v. 7 č. 5 v. 6

Jak správně zapsat interval od dané noty?

- Postup:
1. urči stupnici podle základního tónu
 2. uvědom si předznamenání té stupnice
 3. od daného tónu interval vytvoř
 4. nezapomeň dopsat posuvky z předznamenání

Procvič si, ať víš, že rozumíš.

Napiš správně interval od těchto základních tónů:

č. 5 od d^2 v. 2 od h^1 č. 8 od g^1 v. 3 od e^2 v. 6 od a^1

... procvič si zápis základních intervalů

Spoj čarou název se správně zapsaným intervalem:

č. 8 č. 5 v. 2 v. 6 č. 1 č. 4 v. 3 v. 7

Pod každou dvojici tónů doplň název intervalu:

Čtyři intervaly jsou neúplné, doplň k vrchní notě posuvku.

Zakroužkuj v melodii každou dvojici intervalů:

červeně primu,
modře sekundu,
zeleně tercii,
žlutě kvartu,
hnědě kvintu
a fialově sextu.

Nezapomeň, že interval funguje i přes taktovou čáru!

Už víme, že je stupnice veselá a smutná

Mollová stupnice

Jistě jste všimli, že některé melodie znějí vesele a některé smutně.

Veselé melodie jsou sestaveny z tónů stupnice durové,

zní vesele

zní smutně

melodie smutné používají tóny ze stupnice mollové.

Malé opakování o stupnici durové

Má osm tónů

- Tóny jdou za sebou jako v hudební abecedě
- Skládá se z celých tónů a půltónů
- Půltóny má mezi 3. a 4., 7. a 8. tónem
- Durové stupnice mají předznamenání
- Předznamenání si musíme zapamatovat
- V názvu je velké písmeno

Rozdíl mezi durovou a mollovou stupnicí

Má osm tónů ✓

- Tóny jdou za sebou jako v hudební abecedě ✓
- Skládá se z celých tónů a půltónů ✓
- ✗ Půltóny má mezi 2. a 3., 5. a 6. tónem
- Mollové stupnice mají předznamenání ✓
- Předznamenání si musíme zapamatovat ✓
- ✗ V názvu je malé písmeno

Z každé durové stupnice se dá vytvořit stupnice mollová

Stupnice mollová se vytvoří od šestého tónu stupnice durové

Druhy mollových stupnic, stupnice a moll

Mollové stupnice rozdělujeme na tři druhy: *aiolská, harmonická, melodická*

Stupnice

aiolská nemá žádné předznamenání, nemá žádné zvýšené tóny

a moll

a^1 h^1 c^2 d^2 e^2 f^2 g^2 a^2 T^5

Stupnice

harmonická

zvyšuje 7. stupeň (tón) směrem nahoru,
dolů zůstává 7. stupeň zvýšený

a moll

a^1 h^1 c^2 d^2 e^2 f^2 gis^2 a^2 a^2 gis^2 f^2 e^2 d^2 c^2 h^1 a^1

zvyšíme křížkem

Stupnice

melodická

zvyšuje 6. a 7. stupeň (tón) směrem nahoru,
dolů se zvýšený 6. a 7. stupeň zruší

a moll

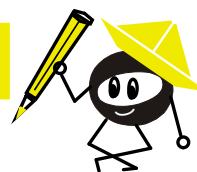
a^1 h^1 c^2 d^2 e^2 fis^2 gis^2 a^2 a^2 g^2 f^2 e^2 d^2 c^2 h^1 a^1

zvyšíme křížkem

snížíme odrážkou

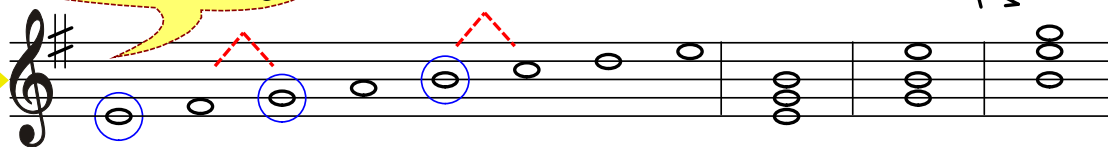
Zápis mollových stupnic, stupnice e moll, h moll

Stupnice e moll má v předznamenání 1# fis, jako stupnice G dur

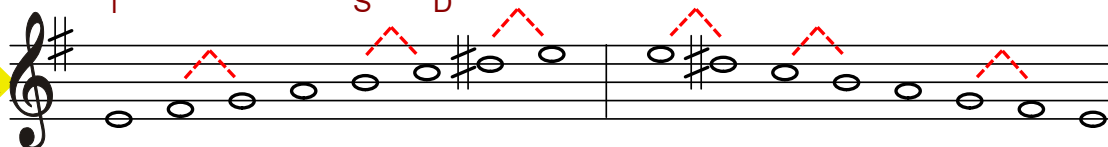
předznamenání musí být na každé notové osnově

aiolská

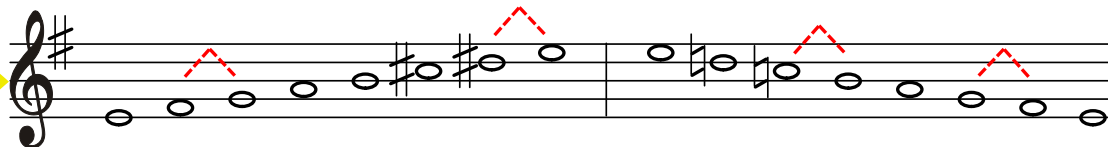
e^1 fis^1 g^1 a^1 h^1 c^2 d^2 e^2 T⁵ T⁶ T⁴

harmonická

e^1 fis^1 g^1 a^1 h^1 c^2 dis^2 e^2 e^2 dis^2 c^2 h^1 a^1 g^1 fis^1 e^1

melodická

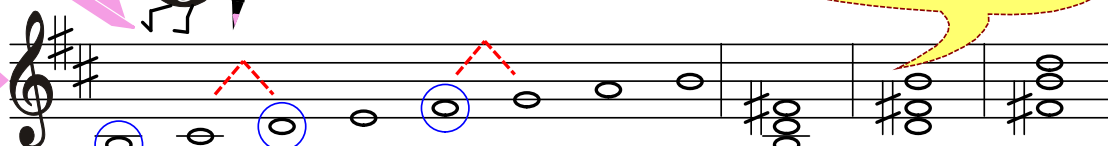
e^1 fis^1 g^1 a^1 h^1 cis^2 dis^2 e^2 e^2 d^2 c^2 h^1 a^1 g^1 fis^1 e^1

Stupnice h moll má v předznamenání 2# fis, cis jako stupnice D dur

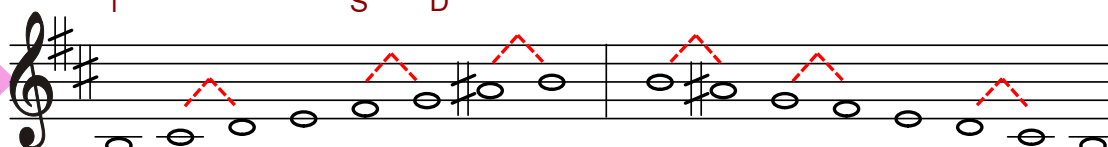
posuvky z předznamenání jsou i u akordů

aiolská

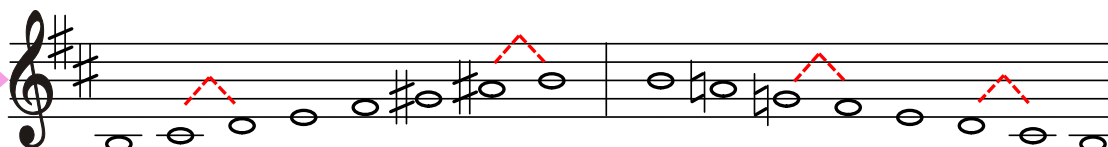
h cis^1 d^1 e^1 fis^1 g^1 a^1 h^1 T⁵ T⁶ T⁴

harmonická

h cis^1 d^1 e^1 fis^1 g^1 ais^1 h^1 h^1 ais^1 g^1 fis^1 e^1 d^1 cis^1 h

melodická

h cis^1 d^1 e^1 fis^1 gis^1 ais^1 h^1 h^1 a^1 g^1 fis^1 e^1 d^1 cis^1 h

Zápis mollových stupnic, stupnice fis moll, cis moll

Stupnice **fis moll** má v předznamenání 3 \sharp fis, cis, gis, jako stupnice A dur

aiolská

fis¹ gis¹ a¹ h¹ cis² d² e² fis² T⁵ T⁶ T⁶₄

harmonická

fis¹ gis¹ a¹ h¹ cis² d² eis² fis² fis² eis² d² cis² h¹ a¹ gis¹ fis¹

melodická

fis¹ gis¹ a¹ h¹ cis² dis² eis² fis² fis² e² d² cis² h¹ a¹ gis¹ fis¹

Stupnice **cis moll** má v předznamenání 4 \sharp fis, cis, gis, dis, jako stupnice E dur

aiolská

cis¹ dis¹ e¹ fis¹ gis¹ a¹ h¹ cis² T⁵ T⁶ T⁶₄

harmonická

cis¹ dis¹ e¹ fis¹ gis¹ a¹ his¹ cis² cis² his¹ a¹ gis¹ fis¹ e¹ dis¹ cis¹

melodická

cis¹ dis¹ e¹ fis¹ gis¹ ais¹ his¹ cis² h¹ a¹ gis¹ fis¹ e¹ dis¹ cis¹

Mollové stupnice s předznamenáním do 4 křížků

- e moll s předznamenáním 1 #
- h moll s předznamenáním 2 #
- fis moll s předznamenáním 3 #
- cis moll s předznamenáním 4 #

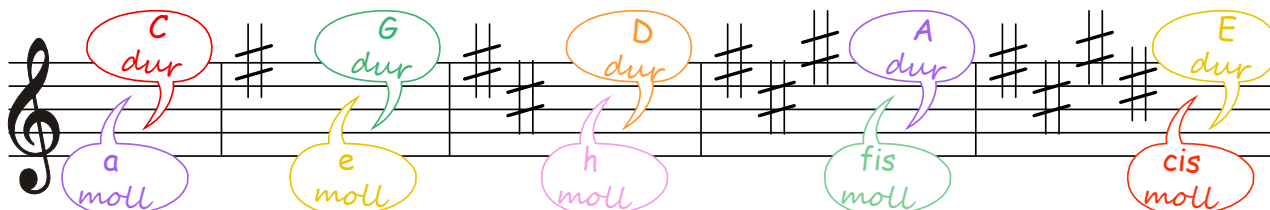

! nezapomeň, že názvy mollových stupnic označujeme malými písmeny !

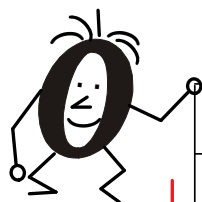
Vzpomeň si, že úplný zápis mollové stupnice obsahuje:

- 1) zápis předznamenání za houslovým klíčem
- 2) zápis 8 not podle jména stupnice
Jelikož zapisujeme mollovou stupnici 3 x: jako aiolskou, harmonickou a melodickou, nesmíme zapomenout zapsat předznamenání do každé notové osnovy zvlášť.
- 3) zápis akordů za stupnicí s označením T⁵, T⁶ a T₄⁶
Zápis akordů a jejich obrátů stačí zapsat jen u jedné z nich. Nejčastěji je píšeme za stupnicí aiolskou.
- 4) pod každou notu její jméno
- 5) zápis hlavních stupňů T tónika, S subdominanta, D dominanta
Zápis hlavních stupňů stačí zapsat jen u jedné z nich. Obvykle ke stupnici aiolské.
- 6) označení půltónů - **nepovinné**
Jistě jste si všimli, že půltóny v mollových stupnicích se stěhují podle toho, které tóny/stupně zvyšujeme.

(zápis předznamenání je u mollových stupnic stejný, jako u durových)

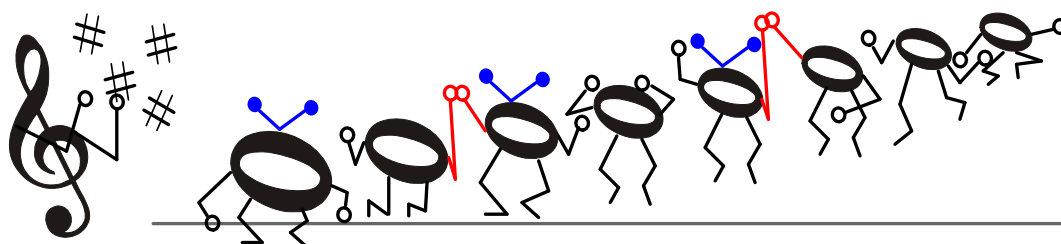
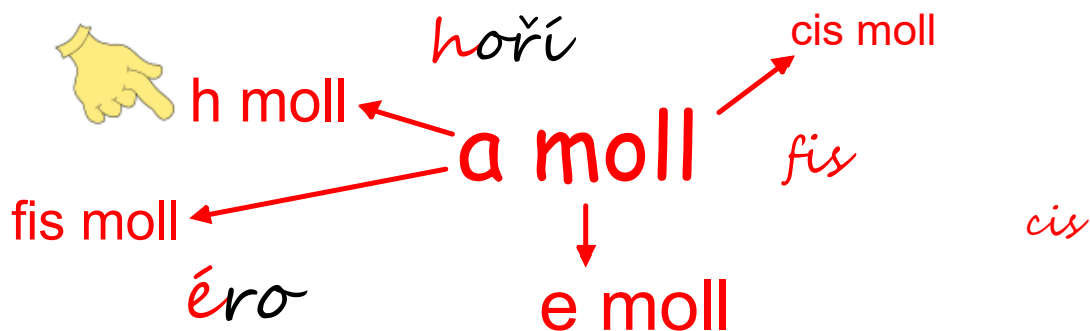
... a ještě pomůcka pro zapamatování si pořadí stupnic podle přibývajících předznamenání:

a moll			
e moll	1 #	fis	éro
h moll	2 #	fis, cis	hoří
fis moll	3 #	fis, cis, gis	fis
cis moll	4 #	fis, cis, gis, dis	cis

Jak si zapamatujeme pořadí stupnic

Pomůže nám říkadlo nebo písnička?

Upraveno podle nápěvu písničky E. Hradeckého
To je on, malý slon

V e moll, h moll, fis moll, cis moll ja - ké kříž - ky při - řa - díš,

fis, cis, gis ta - ky dis, při - dej, u - ber, u - vi - díš.

a - iol - skou si se - sta - víš, har - mo - ni - ckou u - pra - víš,

me - lo - dic - kou bu - deš pak, ji - nak do - lů po - sí - lat!

... procvič si zápis stupnice a moll

Doplň, že:

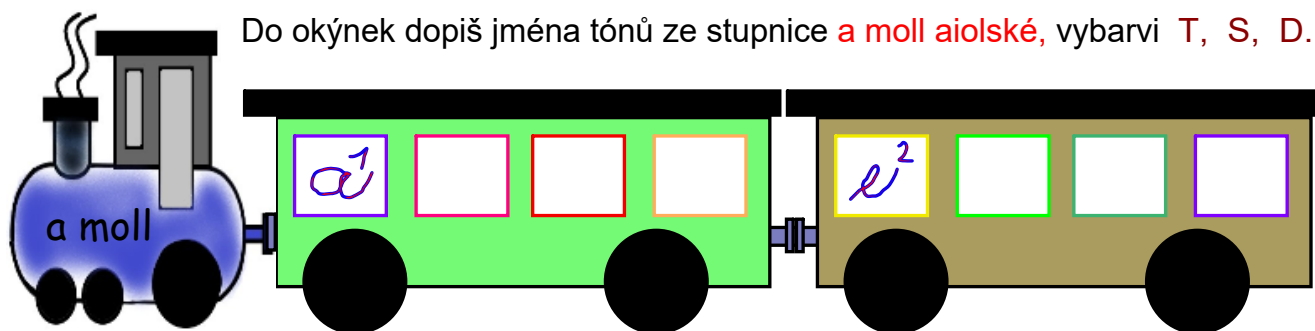
mollové stupnice znějí:

Základní stupnicí bez předznamenání je:

Mollové stupnice dělíme na tři druhy:

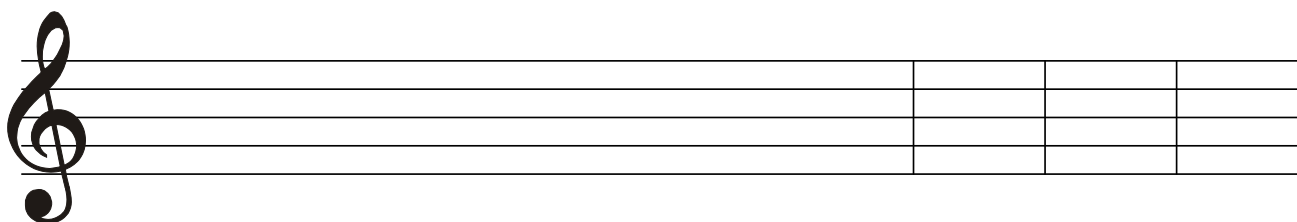
1. *aiolskou*, která

nemá žádné *♭* tóny.

Zapiš (v celých notách) stupnici *a moll aiolskou*

- za stupnici doplň T^5 T^6 a T^4 , označ hlavní stupně,
- nemusíš označovat půltóny.

..... T^5 T^6 T^4

Pod každou notu napiš její jméno:

... procvič si zápis stupnice a moll

Stupnice mollová:

2. *harmonická*, nahoru i dolů zvyšuje stupeň,

3. *melodická*, nahoru zvyšuje a stupeň,

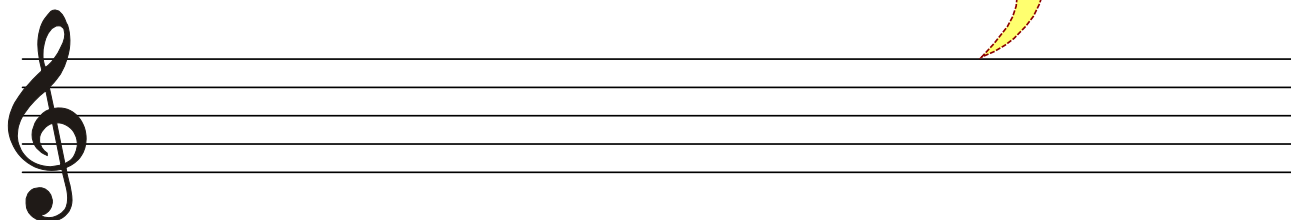

dolů se zvýšené tóny

Zapiš (v celých notách) stupnici *a moll harmonickou*

- nemusíš označovat půltóny,
- pod každou notu napiš její jméno:

???

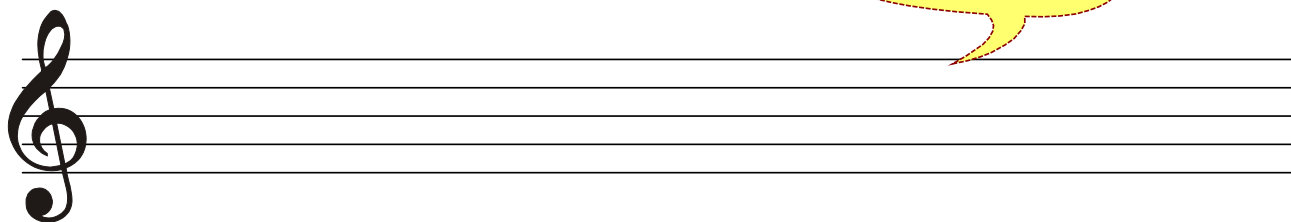

.....

Zapiš (v celých notách) stupnici *a moll melodickou*

- vzestupně ↑

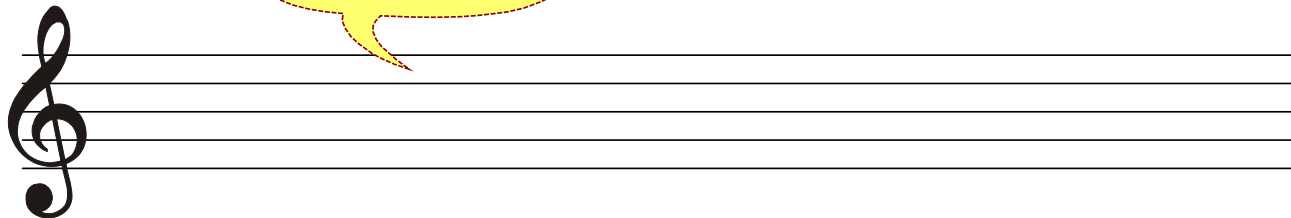
zvýšíme ???

.....

- sestupně ↓

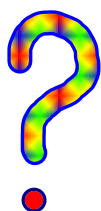
snížíme ???

.....

... procvič si zápis stupnice e moll

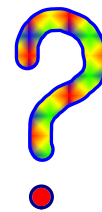
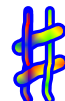
Jaké předznamenání mají tyto stupnice:

e moll má

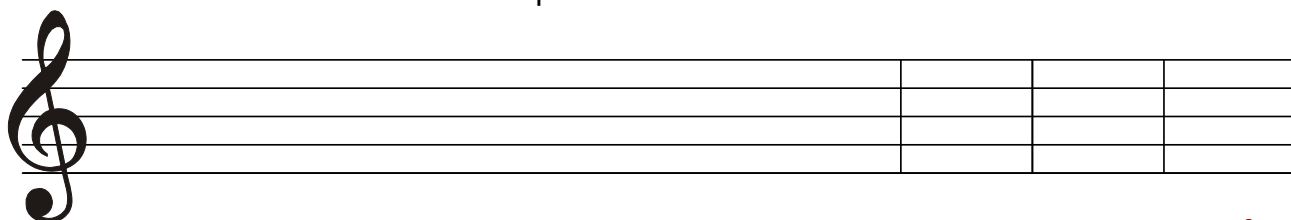

G dur má

Zapiš (v celých notách) stupnici *e moll aiolskou*

- nezapomeň na předznamenání,
- za stupnicí doplň T⁵, T⁶ a T⁶₄
- označ hlavní stupně.

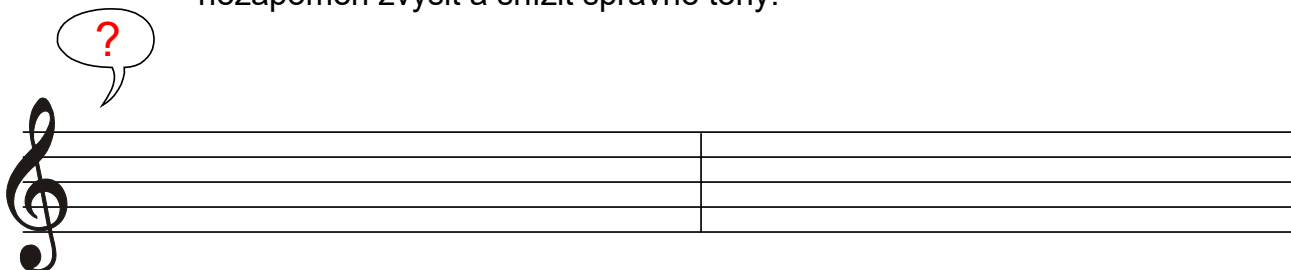

..... T⁵ T⁶ T⁶₄

Pod každou notu napiš její jméno:

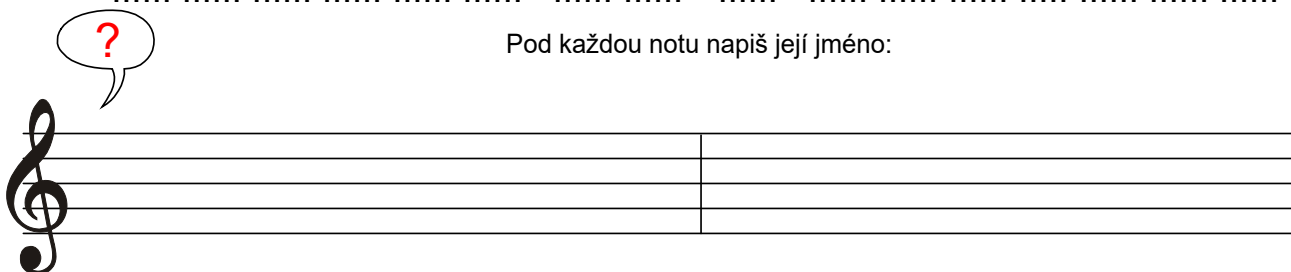
Zapiš (v celých notách) stupnici *e moll harmonickou a melodickou*

- nezapomeň znovu napsat předznamenání !
- nezapomeň zvýšit a snížit správné tóny.

.....

Pod každou notu napiš její jméno:

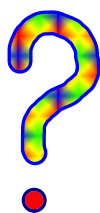

.....

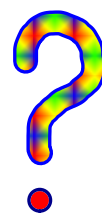
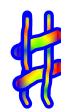
Pod každou notu napiš její jméno:

... procvič si zápis stupnice h moll

Jaké předznamenání má stupnice **h moll**?

Má: # .

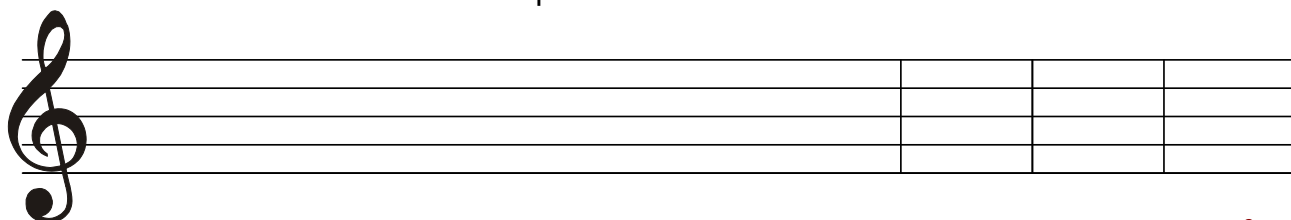

Která durová má stejné předznamenání?

Je to:

Zapiš (v celých notách) stupnici *h moll aiolskou*

- nezapomeň na předznamenání,
- za stupnicí doplň T^5 , T^6 a T_4^6
- označ hlavní stupně.

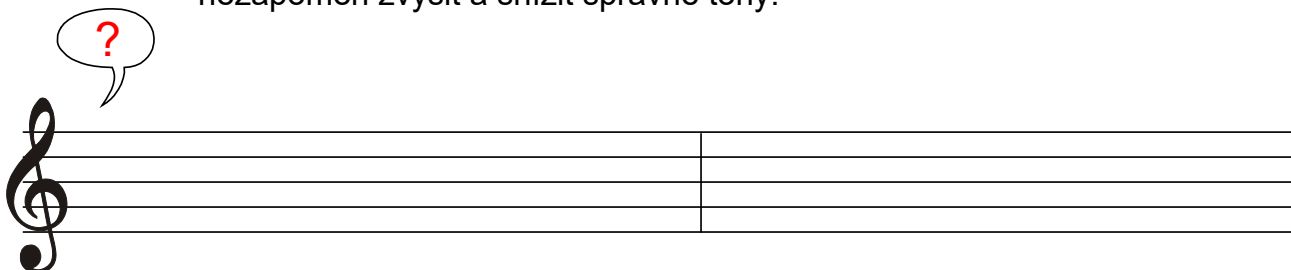

..... T^5 T^6 T_4^6

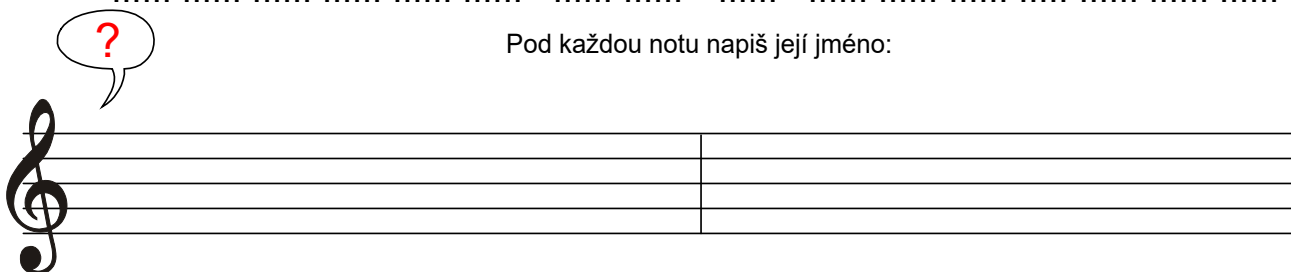
Pod každou notu napiš její jméno:

Zapiš (v celých notách) stupnici *h moll harmonickou a melodickou*

- nezapomeň znovu napsat předznamenání !
- nezapomeň zvýšit a snížit správné tóny.

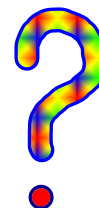
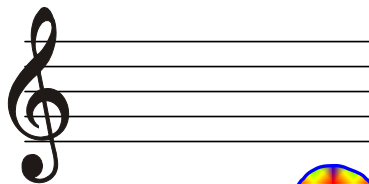
Pod každou notu napiš její jméno:

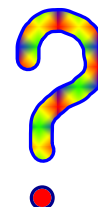
Pod každou notu napiš její jméno:

... procvič si zápis stupnice fis moll

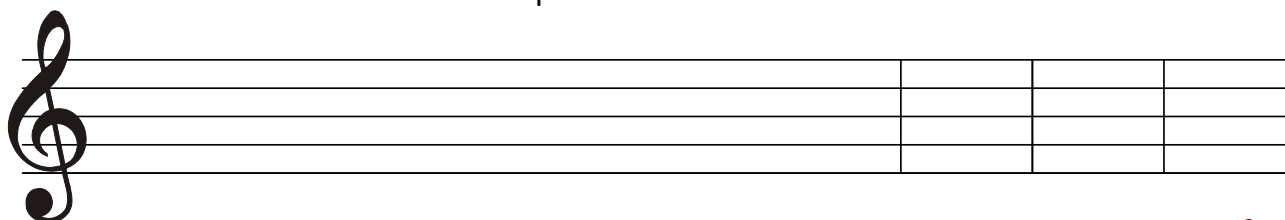
Stupnice **fis moll** má: .

Stejné předznamenání má také stupnice dur.

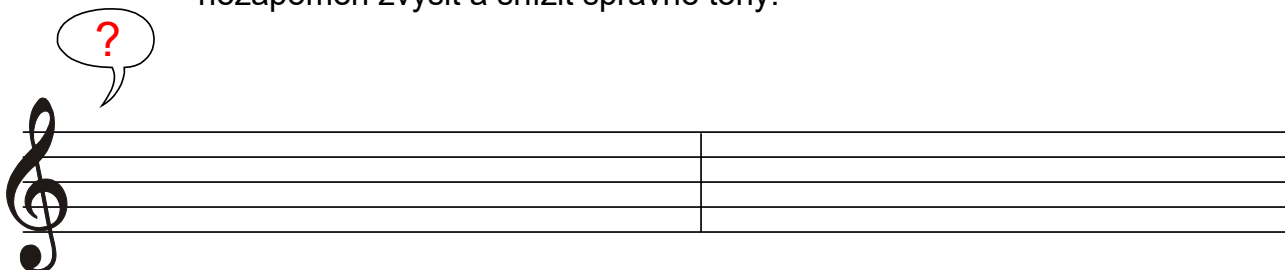
- Zapiš (v celých notách) stupnici *fis moll aiolskou*
- nezapomeň na předznamenání,
 - za stupnicí doplň T⁵, T⁶ a T⁶₄
 - označ hlavní stupně.

..... T⁵ T⁶ T⁶₄

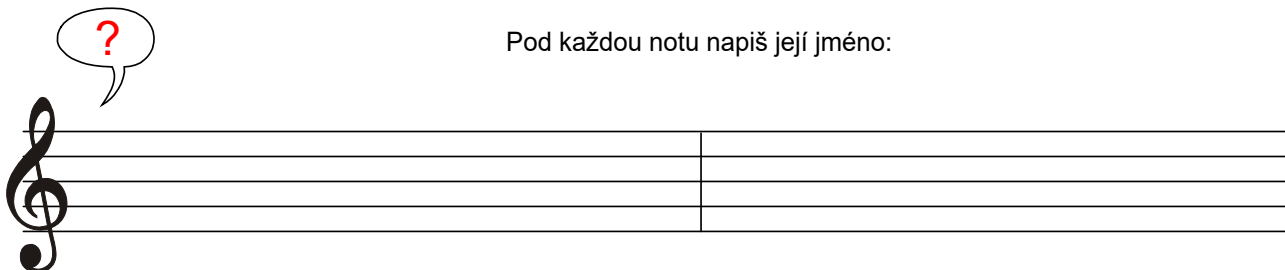
Pod každou notu napiš její jméno:

- Zapiš (v celých notách) stupnici *fis moll harmonickou a melodickou*
- nezapomeň znovu napsat předznamenání !
 - nezapomeň zvýšit a snížit správné tóny.

.....

Pod každou notu napiš její jméno:

.....

Pod každou notu napiš její jméno:

... procvič si zápis stupnice cis moll

Které dvě stupnice mají v předznamenání →

Označ správnou dvojici:

E dur - e moll?

E dur - cis moll?

Cis dur - cis moll?

Doplň:

Zapiš (v celých notách) stupnici *cis moll aiolskou*

- nezapomeň na předznamenání,
- za stupnicí doplň T⁵, T⁶ a T⁶₄
- označ hlavní stupně.

T⁵ T⁶ T⁶₄

Pod každou notu napiš její jméno:

Zapiš (v celých notách) stupnici *cis moll harmonickou a melodickou*

- nezapomeň znovu napsat předznamenání !
- nezapomeň zvýšit a snížit správné tóny.

Pod každou notu napiš její jméno:

Pod každou notu napiš její jméno:

Fine

... procvič si

Zpívej a ukazuj:

otoč sešit

Sjed - nim bud - zem že - nu bi - ci a s tým dru - hým dze-ci, dze-ci, dze-ci, dze-ci.

M M M M S S F M R R R R F F M R M R D T.

Eš - tě som sa a ja som si na - rých-to-val už ma že-na bi - je ky - je.

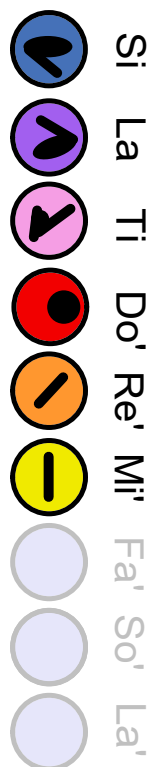
L, D L, D M D T, L M R D T, L, L, L, S.

La, Ti, Do Re Mi Fa So La So,

solmizaci a fonogestiku

V mollové tónině harmonické nebo melodické použijeme pro zvýšení 6. a 7. stupně nové slabiky a znaky fonogestiky. Každou mollovou řadu zpíváme od slabiky **La**. Zvýšený 6. stupeň **Fa** změňme na **Fi**, zvýšený 7. stupeň **So** změňme na **Si**.

otoč sešit
zpívej a ukazuj:

4 3 4

L T D' D' T L L Si L D' D' R' M' M' R' D' T D'

3 4

Až já po-je-du přes ten les, jen ty mě ko-ní-čku pě-krně vez.

Si

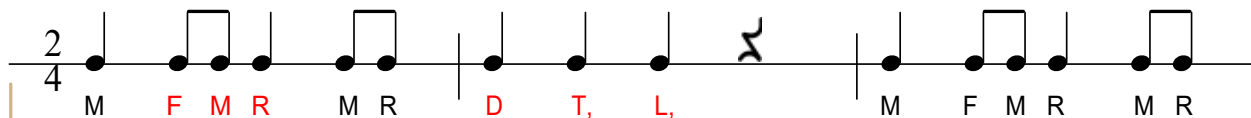
M' M' R' D' D' D' D' T L L L T D' D' T L L Si L

Stu-pej a stu-pej, je-nom ne du-pej, nes mě ko-ní-čku kam - ty chceš.

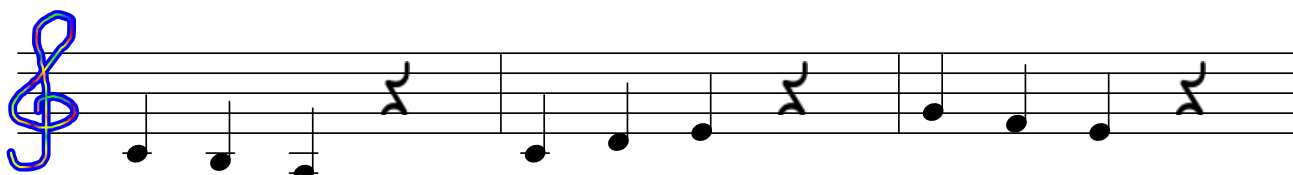
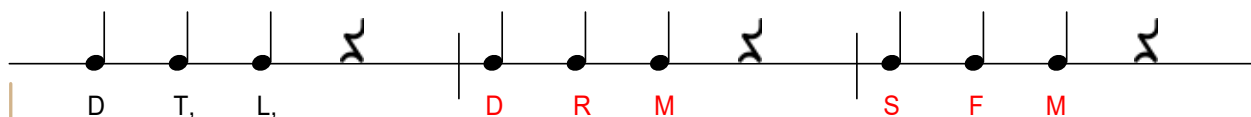
... procvič si solmizaci a fonogestiku

La, Ti, Do Re Mi Fa So La

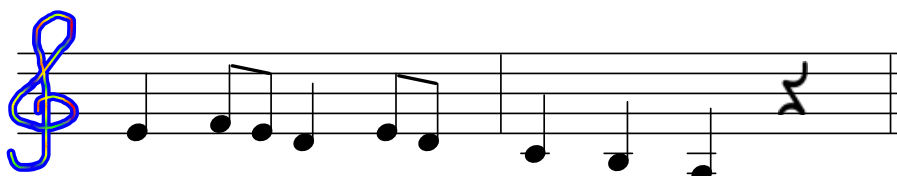
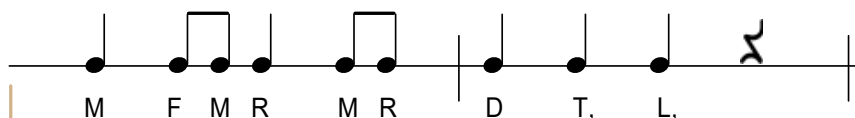
zpívej a ukazuj:

Do - brú noc, má mi - lá, do - brú noc! Necht' je ti sám Pán-boh

na po - moc. Do - brú noc, do - bre spi!

Něch sa ti, sní - va - jí, slad - ké sny!

Rytmus - připomeň si, jaké noty a pomlky znáš

<u>celá</u>			
	tá á á tá á		sa - a - a - a
<u>půlová</u>			
	tá á tá á		sa - a
<u>půlová s tečkou</u>			
	tá á á ta		sa - a - a
<u>čtvrtová</u>			
	ta ta ta ta		fu
<u>čtvrtová s tečkou</u>			
	taum ty taum ty		fúj
<u>osminová</u>			
	ty ty ty ty ty ty ty ty		se
<u>šestnáctinová</u>			
	ty ka ty ka ty ka ty ka ty ka ty ka ty ka ty ka		si vyslovuj šeptem

Rytmus - tečka za notou osminovou

Tečka za notou vždy notu prodlouží o polovinu její délky.
Notu osminovou s tečkou doplníme notou nebo pomlčkou šestnáctinovou.

první doba

tym ka

osminová s tečkou nebo také

tym ka tym ka tykum tykum

... procvič notu osminovou s tečkou

I Love the Mountains

American traditional song

Mi - lu - ji ho - ry, ty nad do-li - na-mi, mi - lu - ji kop - ce
 spo - lu s kvě-ti - na-mi. Mi - lu - ji slun - ce jas, mi - lu - ji o - hně zář.
 bům - dy já - da bům - dy já - da bům - dy já - da bům - dy já - da bům!

... nebo také

da-já dy-bům da-já dy-bům da-já dy-bům da-já dy-bům da!

Rytmický čtverec:

● = tá, ●● = tym-ka

nám pomůže
lépe se vyznat
v taktu.

tleskej vodorovně

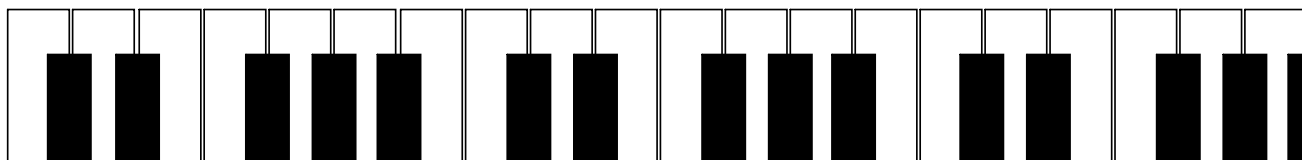
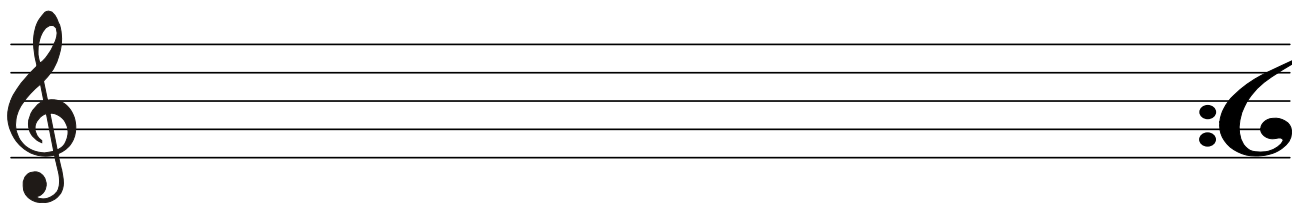
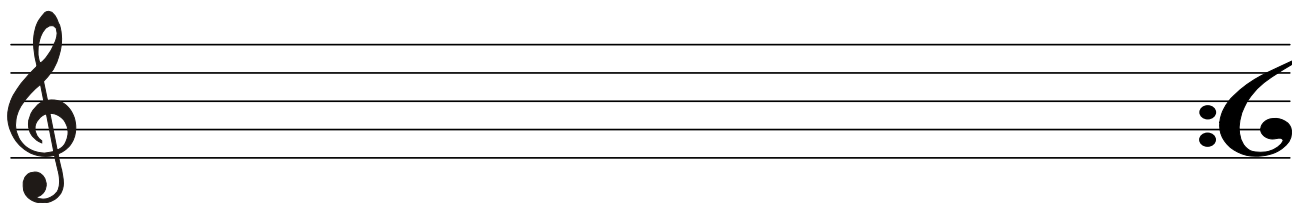
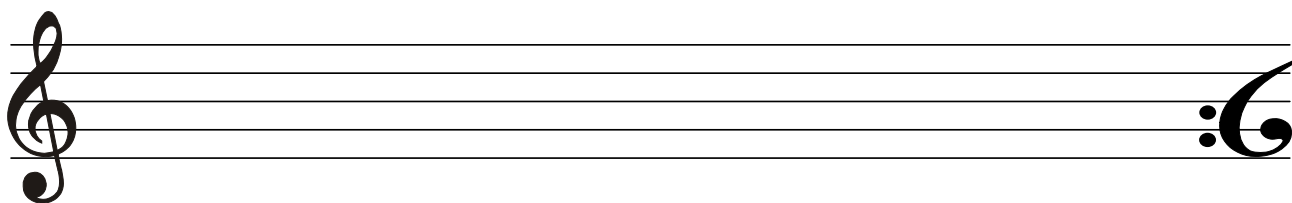
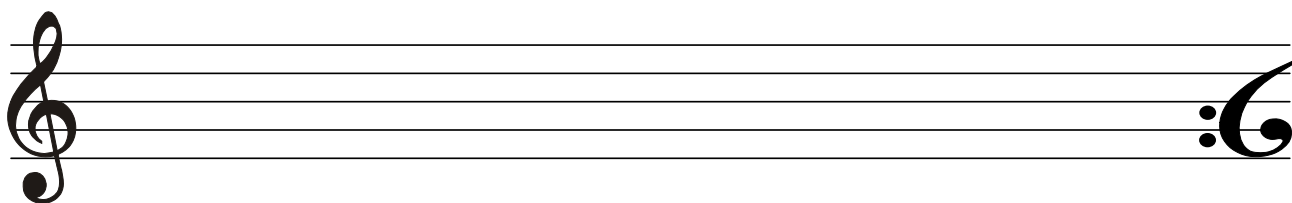
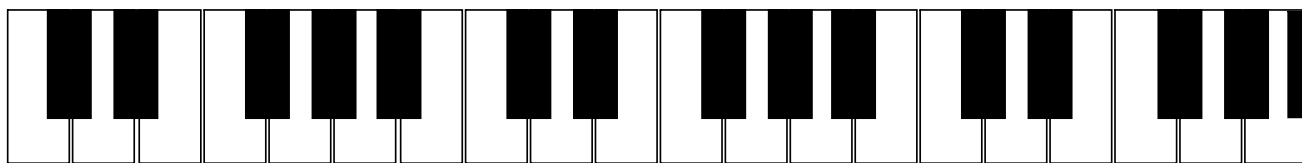
t	●	●	●	●
l	●	●●	●	●
e	●	●●	●●	●
s	●●	●●	●●	●●
k				
e				
j				
s				
v				
i				
s				
l				
e				

jeden řádek = jeden takt

□ jeden čtverec
= jedna doba

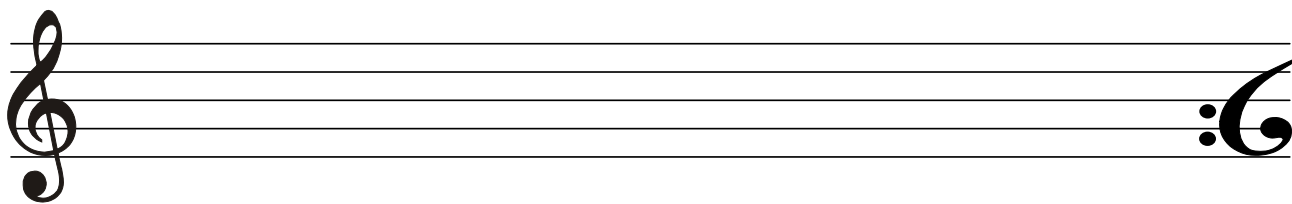
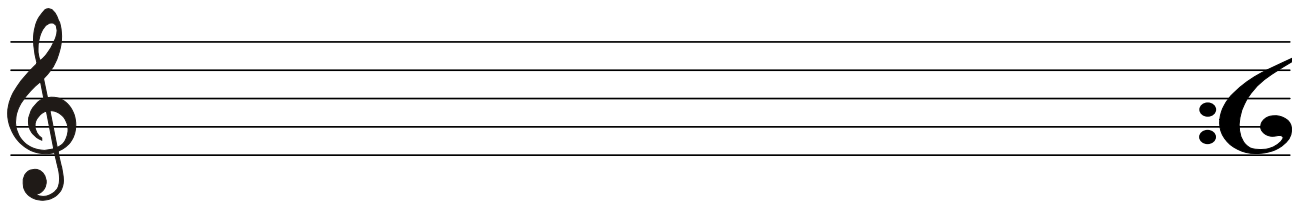
Fine

Notová osnova na úkoly

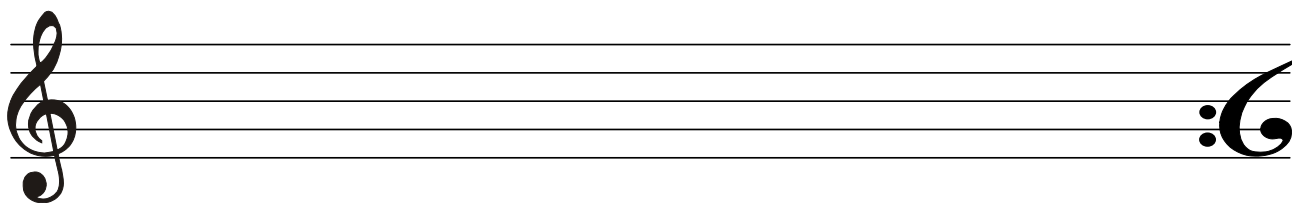
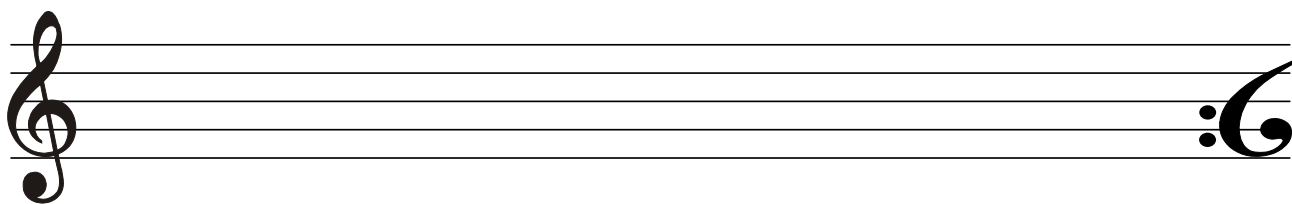
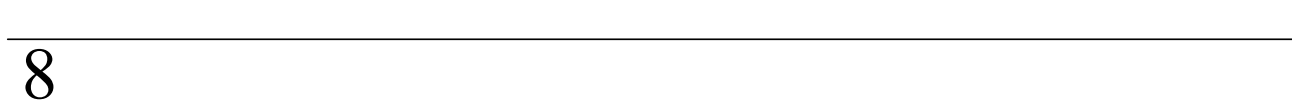
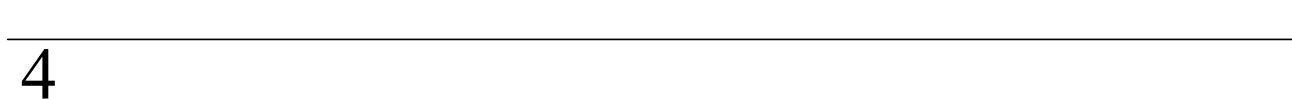

Notová osnova na úkoly

Notová osnova na úkoly

Rythmus

Notová osnova na úkoly

... co už vím ?

1. Jak určit a zapsat předznamenaní durových stupnic do 7 \sharp , do 7 \flat .
2. Jak určit a zapsat předznamenaní mollových stupnic do 4 \sharp .
3. Jak zapsat stupnice: e moll, h moll, fis moll a cis moll do notové osnovy v celých notách se jmény not, s označením hlavních stupňů.
Jak zapsat T⁵, T⁶, T⁴ za stupnicí.
4. Jak vytvořit a zapsat intervaly: prima, sekunda, tercie, kvarta, kvinta, sexta, septima a oktáva, intervaly rozřadit na čisté a velké.
5. Jak zapsat základní intervaly od daných tónů v různých tóninách.

... kdo si nevěří, ať se vrátí
na začátek a začne znovu !

